MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 119 - Barcelona, dijous, 14 de Maig de 1931

En el moment d'entrar en màquina aquest número, la República Francesa elegeix democràticament, el seu cap d'Estat.

Els fets de Madrid

No era cap misteri per ningú que els monàrquics preparaven una tamborinada. Aprofitant-se del règim de llibertat de premsa, el diaris *A B C*, *El Debate* i altres treballaven obertament contra el règim. Seguint aquest camí, era fatal que tard o d'hora arribaria l'hora de sumar resultats. Aquesta activitat preocupava el Govern, però el propòsit d'actuar amb guants contra gent que mereix el fuet era un gran handicap. Els antecedents i la història dels fets demostren que la iniciativa ha vingut de la part dels monàrquics. El tribunal aclarirà si es tracta d'un complot minuciosament organitzat o si n'hi ha hagut prou amb una guspira per provocar l'incendi.

Hi ha, però, un fet evident: els monàrquics han tingut a sou els extremistes. I sembla fonamentat que els borbonistes creien en la possibilitat d'un cop comunista. Només ells creuen que la ínfima minoria addicta al comunisme és capaç d'assaltar el poder. Segons el pla monàrquic, l'anarquista de Terrassa havia de fer caure la República, implantar el comunisme o un règim caòtic i aprofitar l'oportunitat per repartir-se els béns i fer moneders de la pell del burgès. Passats quinze dies o tres setmanes, s'hauria produït una reacció conservadora i Alfons XIII hauria reconquistat el tron.

Es evident que el projecte s'inspira en els cops d'Estat de Bela Kun i Kurt Eisner; després d'una temporadeta de dictadura comunista seria restablerta la normalitat amb un altre cop d'Estat. Però els que han imaginat aquest pla obliden que ni després de Bela Kun, ni després de Kurt Eisner fou possible restaurar els trons d'Hongria i Baviera.

El balanç de la campanya provocadora de l'*A B C* i *El Debate* ha tingut com a resultat la crema de deu convents a Madrid i d'altres deu o dotze en altres ciutats d'Andalusia i València. El balanç de responsabilitats concedirà almenys vuit o deu esglésies cremades com a resultat de l'actitud del cardenal Segura. No es pot demanar més falta de tacte i de diplomàcia. L'*A B C* i *El Debate* es reparteixen la resta. L'actitud de l'*A B C* és comprensible, perquè l'afany de lucre ha estat sempre el mòbil de totes les campanyes del diari que havia estat l'òrgan de la dinastia. L'actitud d'*El Debate* no s'explicaria sense la inspiració del cardenal Segura. El cardenal, *El Debate*, els jesuïtes, la família Borbó i la Dictadura són sinònims. No hi hauria hagut crema de convents sense el cardenal Segura i *El Debate*. Tothom sap que encara que aquest diari sigui d'una societat anònima és l'òrgan dels jesuïtes. I, no és extraordinari que una ordre religiosa tingui un diari i que aquest diari, en nom de la religió, ataqui un règim nascut de la manera més legal i normal del món?

Ni *El Debate*, ni el cardenal Segura, ni els aristòcrates cortesans s'han adonat que s'ha fet alguna cosa més que canviar el règim. Han caigut els privilegis de casta i hi ha hagut un desplaçament de l'autoritat. L'home d'esperit sometenista, que fins ara havia cregut que el diner li donava dret a manar i a tenir un privilegi especial d'armament, ha perdut la batalla. El poder ha descendit uns quants graons.

La història d'aquestes cremes de convents ha fet relativament poca impressió, perquè cremar convents ja sembla una tradició espanyola. Els que han presenciat els incendis de Madrid diuen que no hi havia cap ferocitat en l'ànim del poble: la multitud ha fet això per punt, perquè volia fer una afirmació, perquè volia contestar a les campanyes d'*El Debate* i del cardenal Segura. Els que han vist la Setmana Tràgica de Barcelona i els episodis de l'onze de maig a Madrid us diran que és impossible establir comparances. A Barcelona, les jornades de la Setmana Tràgica tenien un caràcter sinistre; a Madrid es podia anar en cotxe a veure les cremes de convents. No obstant, la jornada de l'onze de maig haurà fet derivar la República cap a un radicalisme que no era pas el to de l'actuació del Govern durant les primeres setmanes del règim nou. I això hi haurà guanyat el diari dels jesuïtes. La liquidació de l'obra de la dictadura i dels homes de la monarquia serà ara molt ràpida i ja no serà possible de procedir a extraccions sense dolor. No hi havia en tot Europa cap República que s'hagués presentat d'una manera tan elegant, no hi havia cap República tan moderada.

Gràcies als diaris monàrquics, s'ha posat en evidència que l'actitud del Govern era massa benèvola i que era necessari posar al foc una certa quantitat de carn de monàrquic. L'*A B C* i *El Debate* han volgut que es canviés de tàctica. En els episodis dels dies 11 i 12 de maig, encara que hagin estat provocats pels extremistes de la dreta i de l'esquerra, cal veure-hi el desig del poble de defensar el règim. El procediment no és gens recomanable i cal que no es repeteixi, però en resta la intenció.

Gràcies als diaris monàrquics, s'ha demostrat que és necessari crear una llei de defensa de la República o actuar amb molta energia.

Entre aquests episodis hi ha la suspensió de l'*A B C*, un gran negoci pels catalans. La campanya anticatalanista era d'inspiració directa alfonsina, un perill per nosaltres i pel règim.

Per ara hem tingut la sort que els fets de Madrid no hagin repercutit a Catalunya. L'incident del dia 1 de maig és insignificant si es compara amb els fets de Madrid. Cal, doncs, que continuem units al voltant del Govern de la Generalitat i de les altres autoritats. A Madrid tenien molta por que la violència s'entengués a Barcelona. Hem pogut evitar el contagi, i si vigilem l'agent provocador de l'extrema dreta i de l'extrema esquerra, no passarà res. El més perillós és el monàrquic, però és també molt fàcil de vigilar-lo i de castigar-lo severament si actua fora de la llei.

En aquest moment és necessària una unió absoluta entre els catalans. El problema a Catalunya no es presenta com a la resta d'Espanya i aquesta unió per defensar la República s'ha de fer a tot arreu: han de fer-la els de dalt i els de baix. Cal recordar al poble que ha de limitar-se a obeir. La pitjor manera de comprometre la República seria la indisciplina, fer justícia per la pròpia mà. Es necessari confiar que el Govern és suficient per fer complir les lleis de la República establerta pel sufragi popular.

El públic contemplant l'incendi dels jesuïtes, a Madrid.

De Dijous — a Dijous

La reforma electoral decretada pel govern provisional de la República, en general ha estat ben rebuda. Com totes les coses humanes, però, no ha pogut escapar-se de rebre algunes objeccions; aquestes són de dues menes: unes que no afecten el fons del decret, i són les que es refereixen a la proporció entre majories i minories establerta; les altres objeccions, més malicioses, ataquen el govern, perquè, essent provisional, ha reformat per decret la llei electoral. Ambdues tenen fàcil resposta.

Quant a la proporció establerta d'un 20 per cent entre majories i minories, la raó és evident: el govern no pot exposar al país que una forta oposició monàrquica es pogués dedicar al «sabotatge» de les Constituents; i aquesta minoria es donaria fatalment a tot arreu on es presentessin units els republicans en un lloc únic, car la maniobra de copar tots els llocs, majories i minories, és tan difícil, que cap persona versada en lluites electorals pot aconsellar-la en gairebé ni un sol cas; i encara menys a les vinents eleccions que seran per circumscripcions tan extenses que es farà difícil preveure totes les contingències.

I, per altra banda, les circumscripcions han d'ésser d'una certa extensió que impossibiliti les martingales dels cacics locals, darrer refugi de la monarquia.

Això no es veu tan clar a Catalunya, on, probablement, la lluita tindrà lloc entre diverses fraccions, catalanistes i republicanes igualment, o entre elles i un partit republicà no català; però en cap cas enfront de cap força monàrquica. Això fa que certs collegues nostres, sense adonar-se de les conveniències globals, hagin formulat reserves enfront del nou decret del govern, pel que fa a la proporció que hi guarden les majories i les minories; proporció, a llur criteri, massa restringida.

Però hi ha un altra mena de detractors del projecte: aquells que troben que un govern provisional no pot innovar res en qüestió de lleis (que no tenen, per altra part, més legalitat que la d'un règim condemnat pel país i per la revolució com il·legal i que, encara no eren aplicades ni en conformitat amb l'esperit ni amb la lletra.) Aquests detractors obliden que el present govern, tot i provisional, ha pogut proclamar la República. ¿Que és que es pensen que hem de morir d'un enfit de legalisme?

Nosaltres no dubtem que el present govern, tot i provisional, presenta més característiques de legitimitat, i té més autoritat moral que els eixits de la voluntat despòtica del monarca, assistits per unes Corts fabricades amb la ficció d'una llei electoral.

No; que no s'agafin al legalisme els transgressors de la llei d'ahir, que han passat a ésser unes zeloses vestals avui; que no es facin massa forts a voler presentar el govern present com un govern revolucionari. Car si el govern d'ara n'és, ha de tractar-los a ells revolucionàriament. Si no, el govern provisional de la República es trobaria amb els inconvenients reunits dels governs consagrats per la força i dels presoners d'un estricte legalisme; titllat d'il·legítim i lent com el més protocollari.

No; el respecte a l'esperit de la llei, en certs moments de la vida dels pobles, els obliga a transgredir-la en apariència. Es aleshores que els corromputs s'esquincen les vestidures; però la consciència nacional està ben tranquil·la, perquè sap que la llei vinent, la llei en marxa, precedeix els seus passos, de cara a l'avenir.

R. LL.

MIRADOR INDISCRET

La desaparició d'En Nicolau

En el segon viatge que en qualitat de ministre ha fet a Barcelona el senyor Nicolau d'Olwer, l'acompanyava al tren un policia encarregat de vigilar-lo. L'home complia el seu deure amb una tenacitat tan remarcable, que En Nicolau acabà per posar-se nerviós. No podia donar un pas, ni girar la cara, sense trobar-se amb la presència amatent i vigilant del policia; de tal manera, que l'home acabà per convertir-se en l'obsessió d'En Nicolau.

En arribar l'exprés a Roda, el ministre de l'Economia aprofità un moment de distracció del policia per baixar del tren. Agafà un cotxe que l'esperava i es féu conduir a Llafranc. Calculeu la desesperació del policia en tornar a arrencar el tren i trobar-se que el ministre li havia desaparegut! El cercà pertot arreu, telefonà a Madrid, a les estacions del trajecte... i res. El pobre agent passà el pitjor dia de la seva vida. Com explicaria als seus superiors que havia perdut un ministre?

De tornada a Madrid, el senyor Alcalà Zamora va preguntar a En Nicolau:

—Però com diantre s'ho va fer per escabullir-se de la vigilància del policia?

—Veurà —féu En Nicolau—; d'alguna cosa m'havia de servir haver fet de conspirador.

Precaucions

Dilluns passat, mentre es rebien les notícies de la crema dels convents a Madrid, una coneguda sastreria de Barcelona va rebre l'encàrrec de portar tot un lot de vestits de golf a cert edifici del carrer de Casp.

—Sort que aquí a Barcelona no ha passat res —deia l'endemà el sastre—, perquè si tots aquests vestits de golf haguessin tingut de fer el servei a què se'ls destinava, hauria semblat que havien arribat a Barcelona tres vaixells atapeïts de turistes anglesos.

La monarquia escurà els calaixos

Els primers dies de la República aportaren al govern civil nombre d'entusiastes, els quals, no volent desertar del lloc d'honor que havien escollit, ni tan sols abandonaren l'edifici oficial per anar a dinar o sopar a casa. Alguns ciutadans acusaren el seu abrandament revolucionari fins el punt de fer-se acompanyar per les respectives senyores en aquests sopars i dinars.

Calmats una mica els esperits, el restaurant que serví els àpats presentà al senyor Lluís Companys una factura de 1.500 pessetes. Donà la casualitat, però, que en el govern civil no hi havia allò que se'n diu ni una pesseta, i, per altra banda, el famós fons de rèptils presentava una buidor desoladora. En Companys no tingué més remei que explicar el que passava al ministre de la Governació, i aquest envià dues mil pessetes per salvar el crèdit del govern civil als ulls de l'amo del restaurant.

L'Obra Pia de Jerusalem

Els innombrables barcelonins que aquests dies desfilen pel Palau de Madrid tenen ocasió d'apreciar la brillantíssima i sacsejada activitat del nostre amic Josep Pla. El redactor de *La Veu* no para en tot el dia de dinar amb banquers, fer presentacions cerimonioses, acompanyar gent a veure En Lerroux, etc.

Per cert que En Pla va descobrir, junt amb el marquès de Val de la Iglesia (?), una delicada ganga que els aspirants a servir la República des de càrrecs com més retribuïts millor, s'havien oblidat. Es tractava d'anar a administrar l'Obra Pia de Jerusalem. Desgraciadament, uns frarets eixerits s'han avançat a les justes pretensions del nostre amic, de manera que l'economia religiosa de Jerusalem no tindrà ocasió d'apreciar de la vora els avantatges de l'escola administrativa empordanesa.

Deia En Pla:

—Quina llàstima, aquesta Obra Pia! I jo que em pensava que l'havíem agafat viva!

La bona carta

En Josep Pla, que ha pogut veure de prop com tots els bons càrrecs anaven a parar en mans més o menys republicanes, s'exclamava l'altre dia, un si és no és penedit:

—I pensar que si jo hagués jugat la bona carta, ara seria ambaixador!

Nota de societat

Fa pocs dies, *La Epoca*, de Madrid, insercia la següent carta:

«Señor director de *La Epoca*.

»Mi distinguido amigo: Leo en las «Noticias de Sociedad», de *La Epoca*, que nosotros, los barones de Segur, asistimos a una comida en el Ritz, de Barcelona, dada por el señor Rodríguez Acosta.

»La noticia no es enteramente exacta. Lo ocurrido es lo siguiente: Estamos viviendo actualmente en dicho hotel. Una de las noches pasadas, en efecto, acudieron a comer allí las personas que se citan, y por ser casi todos amigos nos reunimos en la misma mesa. No tenía, pues, aquella en realidad carácter de fiesta. Ni nosotros fuimos invitados por nadie, ni a nadie invitamos nosotros.

»La noticia, tal como la he leído, ha llegado desfigurada con malévola intención o por afán de notoriedad de alguien. Ha de pasar mucho tiempo para que nosotros asistamos a fiesta alguna. Así, si alguna vez, como ha ocurrido ahora, llegara a usted nuestro nombre, puede usted suprimirlo, teniendo la seguridad de ajustarse así a la verdad y a nuestros deseos.

»Gracias, y queda de usted afectísimo amigo, *Segur*.»

Entre la *high-life* de Barcelona, s'assegura que el senyor Rodríguez Acosta trameté, en contesta a aquesta, una altra carta al mateix diari. Hi sostenia la teoria, que es veu que el *ci-devant* baró de Segur no comparteix, que quan ell paga, els altres són invitats.

Els que es volen aprofitar

Els nostres amics de *La Rambla* dedicaven, aquesta setmana, un article a un tal Josep Bertrans i Solsona, autor d'una guia de la Vall d'Aran, publicada en 1928 i dedicada a l'aleshores rei, amb el retrat d'aquest, del Primo, del Martínez Anido i altres personatges del mateix tarannà fins a quaranta. Fa pocs dies, el dit Bertrans ha publicat la mateixa obra, en una mena de català, neta de fotografies, de frases de *leal súbdito* i dedicada a Francesc Macià, «en demostració d'un sincer acatament a la vostra persona i a la formidable gesta que haveu realitzat».

El dit Bertrans, en quinze dies, ha traduït un llibre, fet imprimir i publicat, per estar al to. No bada, no ha badat mai. Ho prova el complement d'informació que afegim a l'article de *La Rambla*.

En octubre de 1923, publicava un *Compendio de la historia cronológica de España hasta el directorio militar*. Es un llibret de 77 pàgines, 20 de les quals estan dedicades a elogis al directori. Hi ha un retrat del darrer Borbó, i el de l'autor encapçalant una dedicatòria al Primo.

En el llibret, parla de «la actuación enérgica, altamente patriótica, del general Martínez Anido, en Barcelona»; de «un homenaje a Casanova» amb «escenas de baldón para la unidad nacional»; reprodueix «la regia disposición sobre la hiena separatista, a la que dejan maniatada de pies y manos, en su propio cubil»; etc.

I ara, heus ací un paràgraf, de lloança al directori, que dóna idea del valor literari del dit Bertrans, autor de quatre novelles l'existència de les quals no hauríem sospitat si ell no les esmentés:

«La obra, pues, de esos abnegados y leales patricios, que constituyen el organismo directivo de la Nación, sin apartarse de la ética más rudimentaria, sin apelar a procedimientos de represión, sin coaccionar los derechos ciudadanos, sin menoscabar las funciones augustas de la crítica...»

Pobre Bertrans i Solsona! Quina crisi de consciència més terrible deu haver passat per *desconvertir-se* de l'adoració monàrquica i dictatorial!

Conferentia Club i Valentí Castanys

Divendres passat, després de la conferència que el nostre amic i collaborador Castanys va donar al Casal dels Esports, una colla de bons admiradors del conferenciant, presidits per aquest, comentariejaven animadament en un cafè.

Carles Sindreu, entre ells, parlava a Castanys de la dissertació darrera al Conferentia Club:

—Cregueu, magnífica! Era una cosa que quedava tan de biblioteca!...

Comentari ràpid de Castanys, irònic:

—La meva, en canvi, ja ho veieu: a tot estirar quedava de quiosc!...

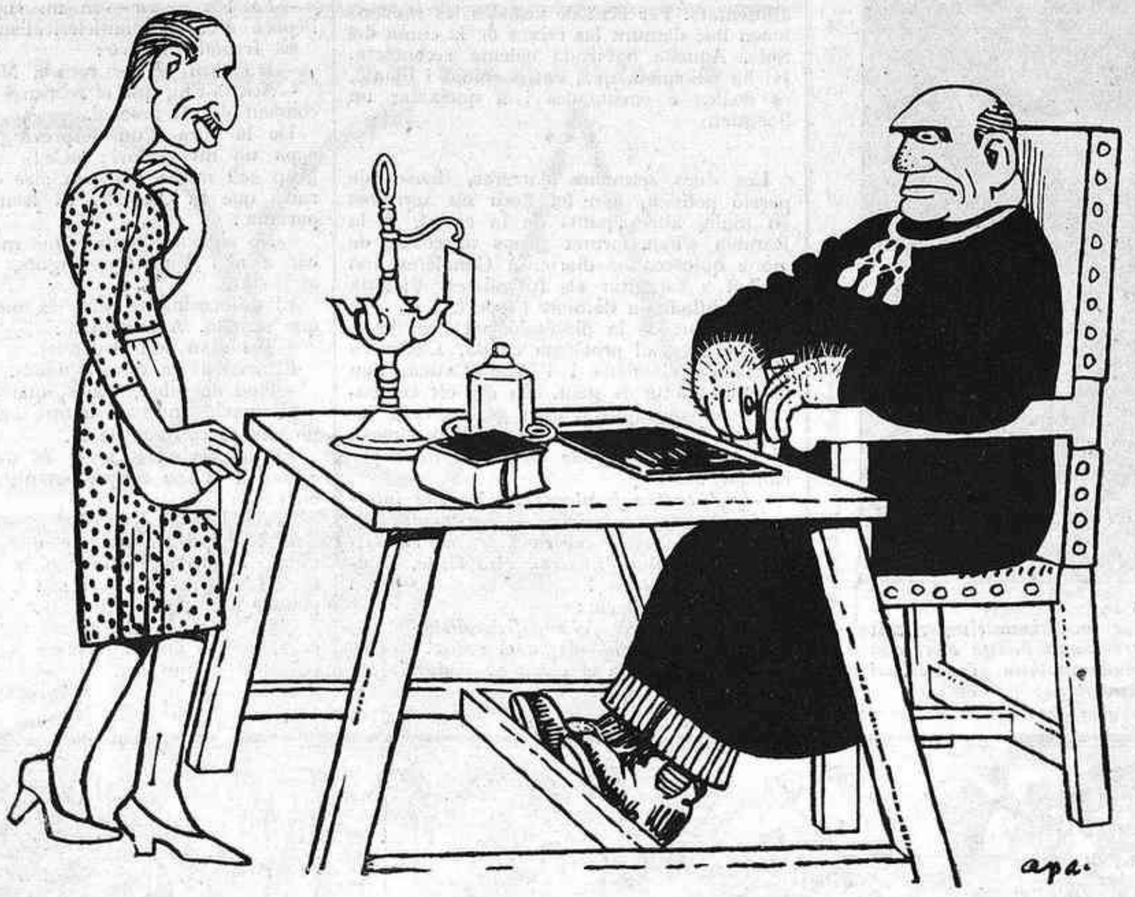

EL CURA SEGURA

— Escribidme una carta, señor cura...

(c) Ministerio de Cultura 2006

No tan de pressa!

La revista vegetariana *Pentalfa* ha publicat aquesta noteta, que ens sabria molt de greu que seguís més temps en l'obscuritat:

«El conocido autor de *El triomf de la carn* (comedia teatral en la que injustamente ridiculiza a los vegetarianos, no teniendo ningún fondo lógico), está enfermo de gravedad y los médicos no dan esperanza de salvarle. Naturalmente, ya es tarde; la *vitalidad* se le acaba siendo aún joven, pero como que abusó de las carnes (por eso le han operado extirpándole un riñón), de los productos artificiales, de los estupefacientes, las bebidas, etc., sin probar nunca el régimen naturista que tanto criticó.

»Sin embargo, nosotros sentimos la pérdida del gran artista que Cataluña venera.»

Nosaltres, en canvi, no sentim la pèrdua del Tiago per la senzilla raó que *encara* no s'ha produït.

Aquests vegetarians es veu que tenen molta pressa.

Emigració en massa

Parlant de les recents modificacions de la Comissió d'Acció Política de la Lliga Regionalista, un dels presents atacava En Puig i Cadafalc.

—Si a Catalunya — digué un interlocutor, candidat regionalista no triomfant en les passades eleccions municipals — hi hagués uns quants mils homes com En Puig i Cadafalc, estaria salvada.

—Si hi fossin, Catalunya s'hauria despoblat tan bon punt va pujar la dictadura — féu l'atacant.

El suro sempre sura

Sabeu de qui era el bust de l'ex-rei que el 14 d'abril va saltar pel balcó de la Generalitat?

Doncs de l'escultor Navarro.

Sabeu de qui era el monument, encarregat pel lacai de la dictadura Milà i Camps, al soldat d'Africa?

De l'escultor Navarro, també.

Sabeu de qui és la placa que *decorarà* la plaça de Blasco Ibàñez?

Doncs, ves quina casualitat, de l'escultor Navarro.

Exagerant

Un dia, de matinada, quan En Pujols freqüentava la Punyalada (segons els habituals; a la porta diu Olímpic Bar), el filòsof va tenir gana i va encarregar que li servissin un sandvitx de filet amb pa amb tomàquet.

A les primeres queixalades, En Pujols va fer l'elogi del pa amb tomàquet.

Per corroborar-lo, el *mago* Masriera, fent una mica el pedant, va dir:

—I, per afegidura, és un menjar que conté moltes vitamines.

—Ui, a mils! — va fer amb tota serietat En Pujols.

Literalisme

Amb els esdeveniments d'aquests dies, ha sortit novament al carrer la bandera de la Unió Catalanista, i han tornat a sonar els noms més en voga durant anys enrera, d'Agnès Armengol de Badia, Folguera i Duran, Soler i Pla, Roig i Pruna, etcètera, etc.

I a propòsit d'aquest darrer, hom ha recordat que ja fa temps, i en ocasió de celebrar-se un míting catalanista, el president pronuncià les paraules de consuetut:

—Té la paraula el company Roig i Pruna.

El delegat de l'autoritat era castellà i no va entendre els cognoms catalaníssims del llavors jove orador, i preguntà amb insistència com es deia el qui parlava. En Roig i Pruna, en veu alta i sense immutar-se, digué:

—*Tome nota: Rojo y Ciruela.*

El públic esclafí en una riallada general. I aquella nit al Govern civil quedà registrat el nom d'un catalanista reconsagrat amb cognoms espanyolíssims.

COSES VISTES I SENTIDES

Ateneus a l'aire lliure

«El plet està situat al mig del carrer.» «El carrer dirà la darrera paraula...» Quantes i quantes vegades no haureu llegit aquestes frases en la premsa esquerrana, en el transcurs de l'any que ha precedit la república?

Finalment, el carrer ha vibrat. Ha vibrat exactament com els setmanaris vibrants volien que vibrés. Posat a vibrar, no hi ha escatimat res.

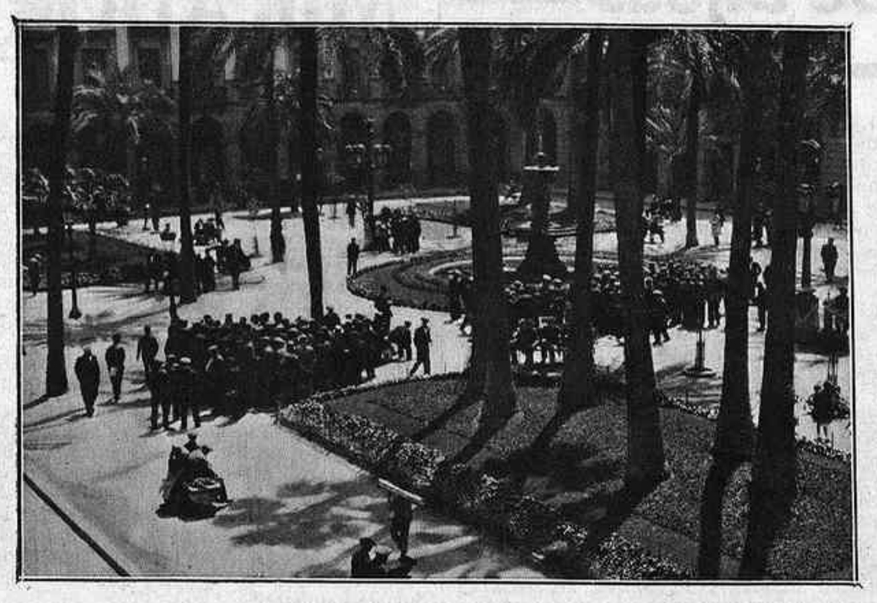

Els grups entre les palmeres de la Plaça Reial

La foguerada d'entusiasme dels dies de la proclamació ha anat extingint-se. Només resta el caliu. El caliu són aquests grupets de ciutadans, que en diversos indrets de Barcelona comenten i discuteixen amb passió els esdeveniments polítics.

* * *

Si fóssim d'aquells que conreen una erudició barata, amb l'intent d'enlluernar lectors ingenus, ara parlaríem del fòrum romà, de l'àgora grec, etc. Tot amb la intenció de collocar uns quants antecedents històrics en el començament d'unes notes sobre les nostres penyes a l'aire lliure.

Ens hem fet, però, el propòsit de no parlar sinó del que hàgim nosaltres personalment vist i sentit. Fidels a aquest criteri, les nostres notícies històriques no aniran gaire enllà: just als dies de la gran guerra, en els quals es formaren en la nostra Plaça Reial les primeres rotllanes de polemistes.

* * *

Acabada la guerra, l'ateneu de la Plaça Reial conegué uns dies més migrats. Només hi anaven els purs de la discussio.

El tema varià també radicalment. La lluita de classes substituí la lluita de pobles. Un mot encengué les baralles més abrandades: Rússia.

Comunistes i anarquistes han tingut en la Plaça Reial llurs més esmolades controvèrsies. S'han apedregat de frases llegides en colleccions populars de filosofia *al alcance de todos*, comprades de segona mà en les barraques de Santa Madrona. De vegades juguen a veure qui pot pronunciar el nom més gros: Marx, Bakunín, Tolstoi, Proudhon, i fins el «camarada» Jesucrist es troba a vegades enredat en les polèmiques.

Allí, com a tot arreu, aquell que crida sempre sembla que tingui raó. N'hi ha molts que no tenen altre procediment polèmic que el d'administrar damunt del contradictor una dutxa terrible d'aquelles paraules que la gent senzilla anomena «tècniques», i que generalment són pronunciades amb accent castellà.

Una altra tàctica polemística que dóna resultats excellents, és la completament oposada a l'anterior: parlar ben poc, i quan hom obre la boca, deixar anar amb un to d'oracle la frase més absurda i ininteligible. Es un procediment que no falla mai, de resultats segurs sobre l'auditori.

Com si els parers en matèries socials no estiguessin ja prou dividits, en aquests darrers temps ha fet irrupció un nou personatge: el trotzkista. Malgrat trobar-se sempre en minoria, hem observat que és dels més violents i dels que darrerament callen.

En les discussions en la plaça pública, generalment sempre es perd el fil. Llavors la polèmica deriva cap als terrenys més variats: el vegetarianisme, l'esperanto i la cultura, paraula que tothom sembla que pronunciï amb majúscula i amb el més gran respecte.

Un moment de discussió interessant

I les controvèrsies sobre religió? De vegades desemboquen a la plaça pel carrer de Tres Llits, uns teosofistes del centre del carrer d'Escudellers Blancs. Sonen en mig de les rotllanes els mots més tendres, i els *hermanos* i els *espíritus* descendeixen fins al brollador.

A vegades, fa cap a la Plaça Reial algun sacerdot, i també hi hem vist alguna dama *ancien régime*, marcida per les sagristies. Han acudit allí amb el bon intent de refutar errors. Hom els ha escoltat respectuosament, perquè allí el *derecho a opinar* no es nega a ningú; ni als capellans.

Malgrat aquests intents de catequització, seria excessiu parlar del Hyde Park a propòsit de la Plaça Reial. Actualment, el seu públic està format per uns quants desenfeinats professionals, mal vestits i mal alimentats. Per això de vegades les sessions tenen lloc damunt les reixes de la cuina del Suís. Aquella bafarada calenta reconforta. Hi ha polemista que, entre opinió i opinió, es dedica a ensumades i a queixalar un llonguet.

* * *

Les dues setmanes darreres, denses de passió política, han fet florir els xerraires en molts altres punts de la ciutat. A la Rambla s'han format grups al costat de molts quioscos de diaris. A Canaletes han arribat a foragitar els futbolistes. Victòria de la ciutadania damunt l'esport...

L'aliment de la discussió pot ben dir-se que ha estat el problema català. L'efímera República Catalana i l'Estat Català, han indignat molta de gent. Els qui els combatien amb més passió eren generalment forasters. Hem sentit frases divertidíssimes:

—*Para marchar todo bien, sólo tiene que mandar uno!*

—*Qué tantas fronteras!... Yo soy internacionalista: aquí debemos ser españoles!*

—*Figúrese usted que en Valencia, en Vizcaya y en Galicia hicieran otro tanto. Dónde iríamos a parar!*

El primer, aclaria:

—*Y conste que yo soy federalista.*

—*Y yo también*—afegia el segon.

—*Claro!...*—feia el tercer—. *Todos lo somos.*

El primer s'apropa al quiosc dels diaris:

—*Déme* La Calle.

—*A mí,* Ahora—fa el segon.

El tercer demana:

—*A B C...*

* * *

Entre els grups del carrer predominen els partidaris de la mà forta. En això la unanimitat és absoluta. Les discrepàncies sorgirien sobre quin ha d'ésser el braç en el qual la mà ha d'anar enganxada... De moment, però, tothom coincideix en la necessitat de pegar.

Un home desnarit, que no puja quatre pams de terra, s'explica:

—M'ho deixessin arreglar a mi... Us ben asseguro que en quatre dies no quedava cap monàrquic!

Un senyor grassíssim, bigoti gris en forma de raspall, intervé:

—*No sólo monárquicos. Hay que atajar los desmanes de todos los perturbadores del orden, sean de la derecha o de la izquierda. Hay que obrar con energía, señores*—i acaba la frase tot donant mitja volta.

La decisió del senyor del bigoti ha produït un gran efecte. Tots els qui l'escolten—gorres i espardenyes—posen una cara d'admiració illimitada. Un de darrera fila tira al mig de la rotllana uns mots:

—Sobretot, els agents provocadors!...

Ha posat el dit a la llaga: l'agent provocador és el personatge de moda. Ningú sap ben bé de qui es tracta; l'agent provocador, però, s'ha collocat a primera fila de la mitologia de l'actualitat. La gent senzilla té en la imaginació una mena de prestatges en els quals hi ha arrenglerats uns maniquins: el comunista, l'acaparador, el pistoler, l'agent provocador...

Cada vegada que sona el nom de l'agent provocador, els components del grup dirigeixen al seu veí immediat una mirada escrutadora. Hom no sap mai...

—*A éstos el pueblo mismo ha de darles su merecido*—afirma el senyor «que parla bé».

—Justa: una bona pallissa—tradueix un obrer.

Llavors en mig del grup, fa aparició el fantàstic i refinat, l'home de les grans idees:

—Jo m'ofereixo a clavar de franc un pal ben alt al mig de la plaça Catalunya, per a penjar-los. Després, podríem passar tots armats d'una bona tralla...

Un xicot pàlid i vestit de negre, amb cara d'exercitant, fa una ganyota. Segurament anava a dir: «Potser en faríeu un gra massa...». Pel cervell del noi, però, travessa una idea: «I si em prenen per agent provocador?» Llavors, amb una veu prima i resignada, es limita a deixar anar dos mots:

—*Vaya, vaya.*

* * *

Per la vorera passa un capellà. Un del grup l'assenyala amb la mà.

—Aquests... aquests!

—*La ola negra* — fa un supervivent de l'època d'or de l'anticlericalisme.

El frenètic intervé:

—Hauríem de fer com a Madrid.

—Acosta-t'hi, que et rebran a trets! Cada convent és un arsenal.

De la boca d'un desprevingut, se n'escapa un involuntari: «Ca!» Tots els del grup se'l miren amb un aire de commiseració que fa enternir. El frenètic pren la paraula:

—No sigueu ximple! Què m'heu d'explicar a mi! Viuen previnguts, amb l'arma al costat.

El desprevingut, però, és més tossut del que sembla. Ara insinua:

—Tot això són llegendes.

El frenètic ja no s'aguanta.

—Heu de saber, doncs, que el dia de la proclamació entraven quatre caixes de municions al convent de X.

El desprevingut, però, és dur de pelar. S'encara al seu contraopinant, i li diu, decidit:

—Vós ho vau veure?

L'altre podria afirmar que sí, rodonament, i quedaria admirablement bé. Però els discutidors de carrer són una colla d'ingenus. I ara, ve la demostració clàssica:

—Jo, no; però un germà del veí de sota casa, que té un fill cambrer en un bar del costat del convent...

ANDREU A. ARTIS

L'APERITIU

Sobre el cardenal Segura. — No es pot negar que en el país ibèric la pompa oficial del catolicisme combinada amb la monarquia ha servit per mantenir tivant i extasiada la pell de conill de tots els morts de gana que somien paradisos de sucre candi, i d'aquells que ploren amb les processons, amb els melodrames i amb el retrat d'una reina servint quatre cullerades de sopa als nens que han sortit del torn de la maternitat.

Els reis, amb aquell truc que es portaven que eren reis per la gràcia de Déu, i els cardenals que gastaven un vestit de ballet rus per la gràcia dels reis, s'ho tenien tot tan ben combinat que es pot dir que la botiga de l'un aguantava la botiga de l'altre, i el plebeisme més desesperat del país tot era llàgrimes i sentir el patètic i el metall de la situació.

Es clar que en aquestes terres hi ha molt capellà de bosc i molt frare apedaçat, però si alguna vegada heu topat amb un cardenal espanyol d'aquells que tenen un nom de sarsuela i un volum de carrossa històrica, us haureu fet càrrec de seguida que en el món es poden produir una mena de bombes grotesques i terribles, plenes de fum si voleu, però d'un fum que asfixia.

Jo no crec que hi hagi cardenals al món com els espanyols; són els més de teatre, els que mengen grans plates de núvo's amb un sol esquitxat de sang i de tradició. El vestit dels cardenals espanyols, encara que sigui igual que el dels dels altres països, té una mena d'empesa especial, un encarcarament d'ultratomba brodat d'angelets i de rosquilles. El bon senyor que a més a més de fer-lo cardenal el fan arquebisbe de Toledo i Primat de les Espanyes, es pot dir que ha begut oli en el ram de tocar de peus a terra. Els que coneixeu una mica Toledo trobareu molt natural això que dic; la ciutat castellana, amb aquell coloret tràgic de terra d'escudelles i amb aquelles dents imperials corcades de tristesa i de follia, és el lloc més ben disposat del món perquè un arquebisbe comenci a perdre la carta de navegar; només que es passegi una mica per dins de la catedral i miri aquell forat celestial tan absurd que va inventar l'arquitecte Churriguera, en té ben bé prou perquè la seva mentalitat es vagi convertint en una muntanya monstruosa de formes barroques en la qual hi ha clavat l'orgull històric més irracional.

Els arquebisbes que fins ara han fet de primera figura de la ciutat més literària d'Espanya, encara que totes les bèsties negres de la democràcia i de les idees corrosives els roseguin els talons, quan sucaven els melindros a la xocolata i un familiar els posava un pitet de seda perquè no es taquessin el vestit, havien de creure fatalment que Espanya i la monarquia eren una ànima i un cos inseparables, que Sant Pere deixaria d'ésser Sant Pere i Roma seria mastegada pels tàrtars o pels comunistes, si el rei d'Espanya no matava un parell de colomins i no venia de tant en tant a donar-los un copet a l'espatlla i a fer-los un petó a la pedra d'aquell gran anell que duen.

Encara que Espanya hagués perdut les colònies, i alguna senyora de l'aristocràcia convidés a pendre te un torero i els directors generals portessin samarreta, l'arquebisbe de Toledo encara somiava en aquell virrei de les Indies que aniria a fer penitència als seus peus, després d'haver dormit vint anys damunt d'un matalàs farcit amb les cabelleres de cinquanta amistançades. L'arqueologia, la pedra i la literatura poden donar resultats manicomials d'un gran efecte. Imagineu-vos aquests elements combinats damunt de la púrpura del Primat de les Espanyes.

Es per això que a mi no m'ha vingut gens de nou aquesta mena de castell de focs que ha encès el cardenal Segura. Aquest bon senyor resulta la figura més anacrònica i més grotesca del moment. S'ha de saber que el cardenal Segura fou imposat per l'ex-monarca, l'un per l'altre es tenien una debilitat. Però mentre el rei feia d'home del dia amb tota la gràcia esqueixada i estomacal que demanen els temps moderns, i es guardava la màgia i la tradició com una poma per la set i com una amenaça, l'arquebisbe de Toledo tot era màgia i tradició; quan actuava de peix que es porta l'oli, ho feia pomposament, utilitzant una retòrica tronadíssima i plena de coets. Vivia tan ficat dintre els seus núvols churriguerescos, que en el moment que el rei ha tocat el dos, i s'han passejat les banderes republicanes, i s'han posat a fer de ministres uns senyors intelligents que a l'arquebisbe de Toledo li havien semblat fins ara una mena de comparsa d'anticlericals suca-tinters i curts de roba, el pobre cardenal Segura no ho ha pogut pair, se li ha encès tot l'atavisme de gran cardenal espanyol i de babarota històrica, i, naturalment, ha ficat els peus a la galleda. El cardenal Segura s'ha pensat que la pedra i l'arqueologia i la filfa i l'ensarronada transcendental que se'n desprèn eren més fortes que la voluntat del poble. Jo no sé si el cardenal Segura procedeix del poble; el que gairebé asseguraria és que dintre del seu palau s'ha fet tants tips de confitura fabricada per abadesses i li han vingut amb tants romansos, que a hores d'ara ja no sap el que és el poble ni el que és tenir dues gotes de sentit comú.

El cardenal Segura ha estat cridat a Roma; a Roma saben una mica més de què va tot plegat, i és molt possible que li diguin el que fa el cas. Roma encara està en contacte amb tot el món i encara allí hi ha aquella flexibilitat de llebre i de guineu que guarda la vinya i guarda la roba.

El pobre cardenal Segura s'havia encomanat la follia de Toledo, era un personatge de Barrès, d'aquell Toledo per als turistes americans i per a les *poules* de luxe.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

ELS PLAERS DE LA DICTADURA

Tenim el gust d'oferir aquest document, en el qual es reconeixen els generals Martínez Anido, Primo de Rivera i Arlegui, en el curs d'una juerga celebrada a Barcelona. El més juerguista, com es veu per la indumentària, és l'Hilari Marimon, regidor que fou de l'Ajuntament dictatorial

REPRODUCCIONS PLÀSTIQUES
D'ART CLÀSSIC SAGRAT I PROFÀ
LENA, S. A.
Exposició i venda:
Rosselló 238, junt a Passeig d. Gracia

(c) Ministerio de Cultura 2006

ELS DECRETS DE LA GENERALITAT I DEL GOVERN

L'ESPERIT DE SAN SEBASTIAN

«L'esperit de Locarno»—fórmula que va llegir-se sovint a la premsa de fa uns quants anys—volia dir un renovellament en el criteri segons el qual fins aleshores eren considerades les relacions inter-europees; d'aquella data ençà va abandonar-se la mentalitat que regulava la política de poble a poble entre els principals actors de la Gran Guerra. En comptes d'un punt de vista primari, sentimental, fill de l'amor propi, va establir-se'n un de reflexiu, cordial, inspirat en la mútua coneixença i el respecte recíproc. També els procediments diplomàtics van sofrir la seva revolució. Va finir la guerra secreta de les diplomàcies; aquelles notes de ministeri d'Estat a ministeri d'Estat, plenes de tortuositat i escrites isoladament per homes que no es coneixien i que vivien sucats en un ambient de malfiances. «Parlant, la gent s'entén», diu el proverbi, i parlant s'entengueren Briand, Stresemann i Chamberlain. Deixats de banda els amors propis, plegats examinaren les solucions millors per a tothom. Al període de lluita en seguia un altre de col·laboració.

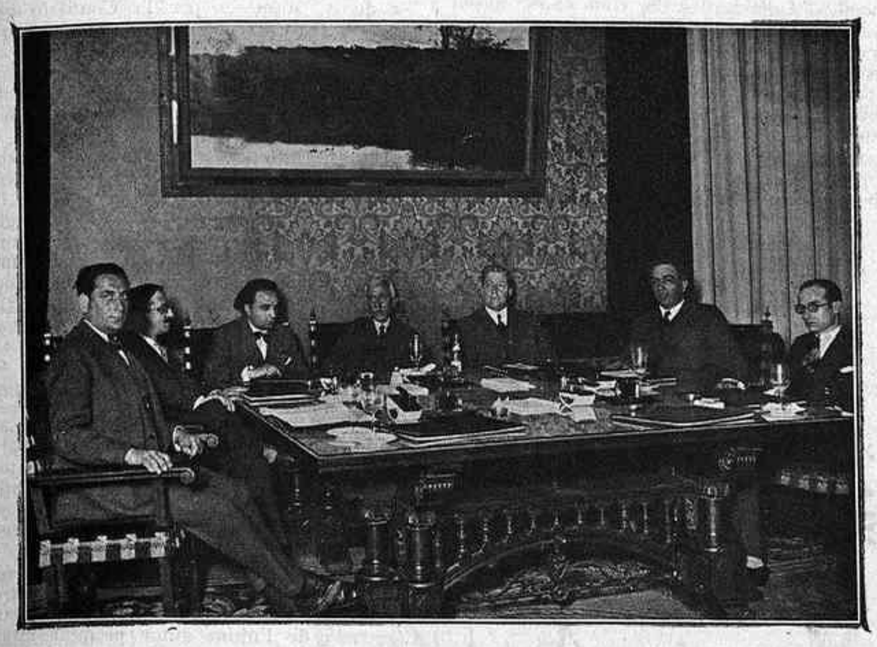

El Govern de la Generalitat de Catalunya

S'havia dat el pas decisiu. Perquè la col·laboració, al cap i a la fi, és el perfeccionament de la lluita. Mitjançant la lluita els pobles, com els homes, esperen arribar a solucions que decideixin la convivència dels belligerants: hom fa les guerres per tal d'arribar a una pau. Per què no arribar a la pau d'una manera pacífica? Amb l'esperit de Locarno s'assolí allò que, d'altra manera, hauria costat moltes guerres i s'assolí sense la destrucció de vides i riqueses que es segueixen dels conflictes armats.

Per això aquest esperit, a pesar de les alarmes de certs obtusos nacionalistes bellicosos, i el candor de certs ultra-maquiavèlics engargossats, va imposar-se i va donar el seu fruit a tot Europa i avui per avui és indiscutible.

Salvant les diferències que hi hagi, el pacte de San Sebastian, dintre la política espanyola, ha estat un altre Locarno, i tan eficaç com el primer: vegeu, si no, com d'una manera ràpida i senzilla s'han resolt punts del problema català que havien costat centúries, i que sota d'un règim monàrquic n'haurien costat moltes més encara. Perquè el pacte de San Sebastian, no tan solament té la importància per les bases allí pactades, sinó, principalment, pel principi que allí va sentar el primer precedent. Substituir les bregues entre Catalunya i la resta d'Espanya per unes conversacions cordials. Perquè, i fa estrany haver-ho de fer constar, essent tant de Madrid com de Barcelona l'interès per una cordialitat que fes possible unes col·laboracions, fins aquella data, tant els uns com els altres havien defugit arribar a cap terreny de negociació franca, basada en la mútua coneixença i adreçada a trobar solucions definitives.

Això s'ha vist darrerament amb el decret de la Generalitat que regulava diverses qüestions de la seva vida interna i, en suma, no feia més que articular el decret del Govern provisional de la República, donat el dia 21. Certa desorientació d'elements del Govern central era de preveure. No són endebades, àdhuc per a la gent de millor voluntat, dos segles llargs de govern unitari a ultrança i quatre de lluites, ara bèlliques, ara sordes. Afegim-hi l'actuació plena d'insídies dels insolentíssims enemics de la república suara punits pel poble mateix que ells volien alarmar contra nosaltres. Seria pueril amagar que va produir-se a les esferes governamentals un xic de nerviosisme davant del decret de la Generalitat. Però la tivantor no tingué cap conseqüència.

Perquè també seria inexacte voler suposar a la mica d'inquietud allí sentida una mala voluntat, poca o molta. Bona prova d'això n'és el decret del Govern que confirma plenament el de la Generalitat. Totes les diferències que podreu notar si poseu de costat els dos documents es refereixen a què el Govern precisa més—facultat com està per fer-ho—la forma d'establir la coordinació de Generalitat i Poder Central, sense detriment del prestigi de la una i de l'altre; i, en segon lloc, la substitució, quant a l'aprovació dintre de Catalunya de l'Estatut que haurà de discutir-se a les Constituents, del plebiscit d'Ajuntaments—que figurava en el decret de 21 d'abril del Govern Provisional—per un referèndum, o sigui votació popular. Aquí el Govern s'ha esmenat a ell mateix.

Heus aquí l'esperit de San Sebastian en marxa: la presència d'un assessor català, el nostre amic Amadeu Hurtado, que ha sabut dur les negociacions amb tanta de prudència com de fermesa, ha bastat per esvair, si n'hi havia, els malentesos. Es evident que, prenent-se les coses pel cantó del sentimentalisme, mai no s'hauria pogut arribar a cap resultat positiu.

I aquest esperit de claredat i de concòrdia, ha pogut encarnar-se, a Espanya, en dos homes de seny i ferma voluntat, Macià i Alcalà Zamora. El dia que hom pregunti qui ha fet la veritable unitat nacional, direm que ha estat l'esperit de St. Sebastià i la presència visible d'aquells dos grans patriotes. Del «tanto monta» d'Isabel i Ferran no en restarà sinó un record com un mal somni i una olor agre com d'incendis i, potser, algunes anècdotes de platja de moda.

ROSSEND LLATES

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Mirant a fora

Eleccions a Romania

El senyor Jorga, en pendre el poder, ha dissolt el Parlament, i dintre de poques setmanes Romania farà eleccions.

Temps enrera, les eleccions romaneses sortien exactament com el govern volia. Costava més fer votar els pagesos de Romania, que no pas fer-los acceptar tal o tal altre candidat. Els gendarmes havien de treure els electors de la taverna i, a garrotades i a ramats, dur-los als collegis electorals.

L'endemà, la premsa d'oposició duia una caricatura que ja era clàssica: Un bon burgès passejant el dit per un mapa de Romania, explorant tan aviat la Bessaràbia com el Banat, mormolant:

—On dimoni cau aquest poble de N...?

—Què hi tens, a N...?—deia la seva dona.

—Acabo de ser-hi elegit per unanimitat de vots.

Un imitador d'En Pich

Louis Marin, president de la Comissió investigadora del Senat en l'afer Oustric i derivats, és alhora president de la Societat d'Antropologia, presidència aquesta darrera que l'enorgulleix més que no pas l'altra.

Potser desorientat per aquesta petita acumulació de presidències, algun piquipon va adreçar al Palais-Bourbon una carta encapçalada així: «M. Louis Marin, President de la Comissió dels Antropòfags».

Heine i Hitler

Un lector faceciós del Völkische Beobachter, *òrgan oficial del partit nacional-socialista que capitaneja el famós Hitler, va entretenir-se copiant una poesia de Heine — que com gairebé tothom sap era un jueu com una casa i solia dir i escriure molt de mal dels alemanys —, la va atribuir a Wilhelm Karl Grimm i la va trametre al diari, convençut de la incultura dels hitlerians. El diari de Hitler la reprodui amb aquest comentari: «Aquest poema puixant, inspirat pel més pregon patriotisme i arborat d'odi sagrat, sembla haver rajat avui mateix d'un pit alemany.»*

El nacionalista i antisemita Völkische Beobachter *s'ha guardat prou de confessar la seva badada. Però d'això ja n'han tingut compte els altres.*

L'Alsàcia sense cigonyes

Si la cosa segueix com ara, Alsàcia es veurà aviat privada d'un dels seus elements més típics: la cigonya, aquella cigonya que feia el seu niu a les xemeneies, d'on era fama que baixava per deixar criatures en alguna llar.

Veient la minva de l'animal típic del país, la Societat Industrial de Mulhouse procedí en 1927 a una enquesta. Els resultats foren 139 nius nous i 386 naixements. Però l'any següent fou possible de constatar que les cigonyes nascudes a Alsàcia no hi tornaven. Les causes sembla que són: la canalització del Rin, que ha eixugat els aiguamolls on la cigonya es guanyava la vida; la duresa de l'hivern oriental, que en féu morir moltes a Síria; moltes més morts a Egipte, on les plagues de llagosta es combaten amb pólvors tòxics, que emmetzinen de passada els animals devoradors de llagostes.

Solidaritat eslava

El nou alcalde de Chicago, Anton Cermak, és d'origen txec, americà, com aquell qui diu, de quatre dies.

Entre els electors de Chicago hi ha desenes de milers d'emigrants, polonesos, russos, iugoeslaus i txecoeslovacs. El mot d'ordre de la solidaritat eslava ha circulat entre ells, i moltes reunions electorals celebrades sota la star spangled banner *han començat als acords del* Hej Slovane, *l'himne paneslau, tocat per jazz de negres. Tots els electors d'origen eslau, sense distinció de demòcrates ni republicans, humits ni secs, han votat Cermak.*

I l'americà cent per cent?

La retirada d'en Cambó

En Cambó i els seus dos col·laboradors més actius i visibles, Duran i Ventosa i Ventosa i Calvell, s'han apartat de la direcció de la Lliga. Seria, però, tan arriscat de dir que s'han retirat definitivament de la política, com és, per ara, incert saber si s'han allunyat o han estat allunyats. Costa de creure que el temperament essencialment polític d'aquests tres homes es resigni a una inactivitat vitalícia, i, en canvi, és molt probable que l'instint d'elegància els hagi decidit a fer lloc a elements que semblaven disposats a obrir-se pas a cops de colze. Els elements nous han passat i s'han instal·lat a l'alta direcció de la Lliga, al costat d'uns homes que semblen decidits a lluitar per la conservació de les essències de la Lliga, homes que En Cambó i els seus han deixat a la casa a títol de penyora.

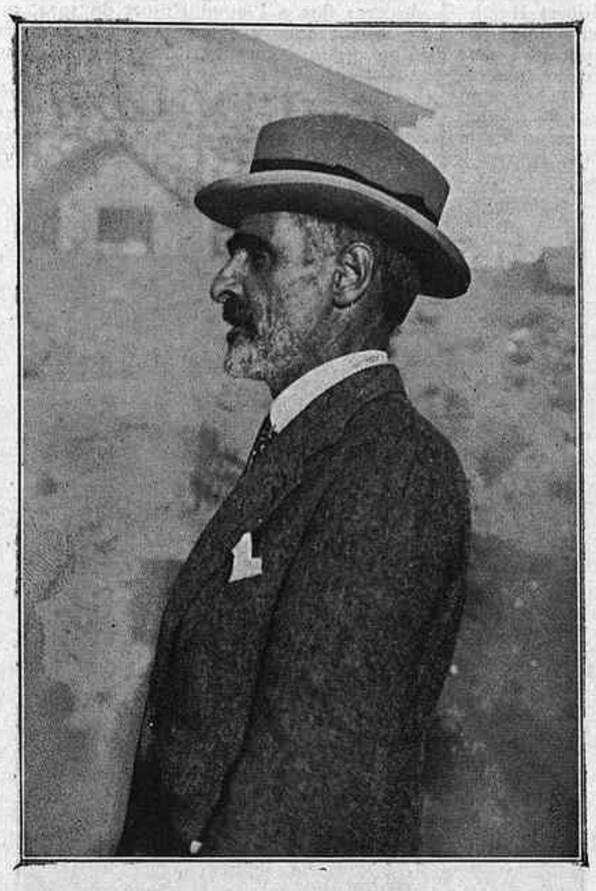

La retirada d'En Cambó i els seus deixebles predilectes marcarà segurament un període en la història de la Lliga i potser en la història del catalanisme. Aquests tres homes feia trenta anys que actuaven: són un capítol de la història del catalanisme.

Dir que el país ha mirat amb indiferència aquesta retirada seria exagerat, però també seria exagerat suposar que el país s'ha commogut. Evidentment a la Lliga, segons deia un amic meu lliguer de tota la vida, hi ha hagut «una veritable desolació». Però el país no s'ha emocionat, probablement perquè el ritme de fets, d'importància molt més capital, és en aquest moment acceleradíssim, i també perquè ja estem un xic acostumats a veure com el senyor Cambó s'indigna i marxa donant un gran cop de porta. Fins ara, el senyor Cambó ha tornat sempre. Segurament, tothom desitjarà que, si ha d'ésser útil a les causes de la llibertat, faci un pensament i rectifiqui una altra vegada.

Costa un xic de resignar-se a fer els funerals polítics d'un home tan important. Sempre és desagradable avenir-se a propagar al voltant d'un home la llegenda segons la qual ha estat un «home malaguanyat». Concedint aquesta possibilitat us exposeu a ésser massa generosos: negant-la us exposeu a ésser massa avars i igualment injustos.

I no obstant, els fets us obliguen a reconèixer que En Cambó ha jugat amb tota la dissort. La bona sort li estat amiga en períodes molt breus, i, per una fatalitat impressionant, cada èxit ha tingut la trista compensació d'una catàstrofe. La vida d'aquest home excepcional sembla combinada per l'habilitat pèrfida d'un novellista, i sempre amb aquell equilibri entre la sort i la dissort: tot el que va dirigit contra el personatge va a favor de la novella. Es probable que de la vida d'aquest home només en resti la part d'aventura novellesca transformada en llegenda. I quan amb el títol de «La dissortada vida d'En Francesc Cambó» algú n'escrigui la història novellada, es dirà que és realment prodigiós que un català d'origen modest hagi pogut arribar a ésser un financier i un polític de primera línia, i que en ple regnat d'Alfons XIII, quan els catalans eren mirats com espanyols de segon equip, hagi estat a prop — molt a prop, però només a prop! — de veure's concedida la cartera de primer ministre. En un any la història d'aquest home ha tingut dos períodes d'un dramatisme impressionant: primer es va interposar entre ell i el Poder una malaltia perillosíssima; després, entre ell i el Poder, quan tot anava madurant per a la consecució del govern, un daltabaix polític l'ha deixat en una situació tan compromesa que no és exagerat de dir que, després d'Alfons XIII, no hi ha cap espanyol que hagi caigut tan definitivament i de tan enlaire.

A tot arreu de la seva vida trobareu l'etern duel entre la sort i el contrapès de la dissort. La sort l'improvisa financier i consolida el seu prestigi entre les classes més altes de la societat: paral·lelament la dissort li pren milers de simpaties. I mentre ell s'encastella en un palau d'un vuitè pis, voltat d'una cort d'aduladors, l'home liberal el discuteix cada dia més aferrissadament, el catalanista pur li fuig i l'intel·lectual deserta dels seus rengles.

I entretant tots els seus defectes polítics s'accentuen. Aquella tara d'ell, reconeguda per tothom, aquella manca de tacte en l'art de triar els col·laboradors íntims, es fa cada dia més evident, i aquella altra tara que li ha fet menysprear sempre el factor poble i l'opinió del poble arriba a extrems inversemblants. I llavors veiem el polític treballant constantment sobre terreny fals, no sobre realitats, sinó sobre fantasies del seu magí que ell creu realitats. I en l'art de la fantasia arriba tan enllà que, aquest home que tenia un peu a Barcelona i un peu a Madrid, dóna la impressió d'ésser l'home més mal informat d'Espanya, i el dia abans de les eleccions del 12 d'abril encara creu que una onada conservadora s'ho emportarà tot.

Hi ha encara en la història d'aquest gran polític un punt dramàtic més greu: la contradicció. Acostumat a un catalanisme d'essència antiliberal, que no donava cap valor als principis que formen l'esperit dels estadistes que han contribuït d'una manera real al progrés polític del món, l'home que com a catalanista no podia sentir cap inclinació pel rei i que havia dit als amics que seria ell qui l'enviaria a la frontera, pocs mesos abans de caure el rei s'entesta a ésser el polític espanyol que posa un major interès a salvar-lo. Vivia tant d'esquena al poble, que deia que era més fàcil convèncer un home que vint-i-tres milions d'espanyols.

Es inútil dir que la bona fe era absoluta. En Cambó creia en l'«Espanya gran» i creia que aquesta Espanya gran podia fer-se amb la monarquia. En Cambó creia només en ell, tenia una fe cega en la seva fe. Ell tot sol hauria emprès l'obra de l'Espanya gran. Però el rei no va creure mai ni en l'Espanya gran ni en aquest gran romàntic. Li hauria donat la cartera de primer ministre perquè veia en ell pasta de dictador, però no hauria deixat construir l'Espanya gran que aquest gran poeta somiava.

Amb uns quants principis més i un xic menys de fantasia, ara En Cambó hauria tingut la possibilitat de crear la seva Espanya gran, o de contribuir amb el seu talent al ressorgiment d'un poble fet malbé per més de dos segles de borbonisme.

MANUEL BRUNET

La CAFIASPIRINA
li produirà a vostè una agradable sensació de benestar. Reanima les forces, sense afectar al cor ni als ronyons.
BAYER

URODONAL
treu el dolor de ronyons perque dissolt l'ácid úric
Estic satisfet del resultats obtinguts amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.
DR. DOMINGUEZ RODIÑO
Catedràtic de la Facultat de Medicina de Sevilla
GRÁFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALISA EL REUMA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2
J. ROCA
Joyero

CAMISERIA
F. Vehils Vidal
32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7
BRUSES models especials, des de 12 pessetes
SUETERS nova col·lecció, des de 8 pessetes
MITJONS canalé dibuixos exclusius, des de 3'50
CAMISES OXFORD PANAMÁ "Esterilla" amb coll, 12 pessetes
MOCADORS ARGENTINS per a SENYORA, des de 7 pessetes
72 models de colls forts i fluixos a 1 pesseta 3 per 2'50 ptes.

FONTBERNAT
SASTRE
TRAJOS MIG TEMPS
PREUS MÒDICS
CUCURULLA, 2, 1.er
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

Rupert Brooke

«Només tres coses hi ha al món: una és llegir poesia, una altra és escriure poesia, i la millor de totes és viure poesia!» Difícilment una evocació de Rupert Brooke anirà mai sense l'entusiasta crit d'aquesta divisa a través d'ella. Són paraules dels seus temps de Cambridge; situades biogràficament, cap a 1907, potser no fan sinó expressar, per sobre un tumult de sollicitacions i deixes literàries, una voluntat de puresa poètica. Ara, si hi veiem com prefigurada la corba de tot el seu destí, és perquè el mot poesia, ja en aquell temps per a Brooke, transcendeix el seu estricte sentit d'ofici, baldament sigui el més pur ofici dels homes. El mateix amic íntim, en efecte, que reporta la frase, afegeix com Brooke s'interessava molt per les qüestions d'ètica i tenia per més aviat trivials les de metafísica: «di importava immensament el que és bo, però relativament poc el que és real»; i eren precisament els valors de bondat, deia ell, que la poesia li iluminava.

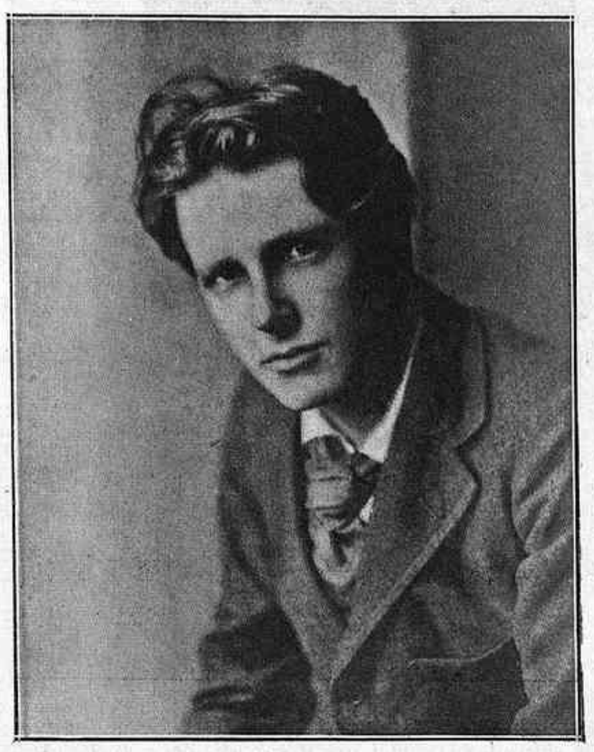

Entre la noble ingenuïtat fabiana i l'afanyada experiència humanística, doncs, Brooke, a vint anys, girada sense adonar-se'n l'esquena al decadentisme que llavors era l'«època» i la «modernitat», es situava en la immortal línia de la vida. «Jove Apolló... magníficament impreparat per a la llarga petitesa de la vida», si es vol, segons el famós epigrama de Mrs. Cornford sobre el Brooke estudiant de Cambridge; però, de cara a l'innúmer drama de la tria entre el bé i el mal, entre el bell i el lleig, entre el somni i l'ombra buida, fort dels humors i els èxtasis d'una meditativa fantasia. De Shakespeare diu Coleridge que es manté sempre en el «camí ral de la vida». El camí de la gran literatura anglesa, en diríem nosaltres: el camí per on, de Chaucer a Joyce, tants de formidables dramaturgs i novellistes de les dues illes han fet via, a tot temps i tot experiment; comprensius de l'obscur Calíban, potser per inefable eficiència del cant, miraculosament sempre per damunt d'ells renovat, d'Ariel.

Ariel, Brooke? Hi ha en tot veritable líric un principi de puresa elemental; seria pueril d'escatir si, en el cas de Brooke, es tracta d'un esperit d'aire o de foc: l'essencial és el seu poder de vol sobre el vent. Per a començar, de vol per damunt dels mots, arran, sense tocar-les, de les puntes extremes de llur significació habitual: en el pla de llur centre, no hi ha poesia. Després, de vol per damunt la mateixa vida, amb l'esguard perpendicularment o no a la realitat, tant se val: el que importa és la intensitat en què s'és sensitiu i la innocent distància mental; la justa perquè pugui desplegar-se allò que un dels pocs autèntics poetes nostres ha anomenat — en quins arièlics termes imponderables! — el «monòleg dels segles i els signes». Importa, en suma, l'humà redimit per transfiguració, per transposició o per simple associació, posat que sigui a l'altura en què pietat i alegria toquen, però ja sense apassionar; en què allò individual més profund, allò que la subconsciència rendeix, no en les seves agitacions tèrboles, sinó en els seus ocis serens, s'amplifica i intercanvia valors dins la universal unitat. Vida moral i natura, éssers i somnis, hores numerables i immortalitat, tot es posa de sobte a fluir junt amplament, en una interacció que només la fantasia sap lligar; és tocat un punt sensitiu, i tot l'univers gira i vibra al seu entorn; res no és petit ni gran: tot esdevé poesia, és a dir, bondat i dignitat i bellesa, des del peix que «ondula en èxtasis obscurs» fins a l'anònim mort de 1914, que ha deixat tota la seva renúncia en heretatge per a comprar el retorn de l'Honor a la terra.

Agost de 1914. La gran ruptura sorprèn Brooke adés tornat de la màgia dels mars del Sud. Pot defugir de servir, i serveix. Com Ariel, encara: serveix per conquerir la llibertat; ell, més altament, parla només de seguretat — *safety* — «amb totes les coses que no moren». Ariel dins el vent de la Guerra: Anvers, els Dardanels; la mort, inconscient de morir, el 22 d'abril de 1915, dins la cabina d'un vaixell hospital francès, inundada pel sol de l'Egeu; la tomba entre les oliveres d'un promontori d'Esciros. Jove per a sempre més: per la poesia, com ell mateix, platonitzant a Cambridge, havia esperat, i per la mort, que, tercer amb Shelley i Keats, l'atura abans de la trentena i el fixa en Idea jovenil sobre un cel meridional. Per als homes que, testimonis de l'innúmer sacrifici de 1914 a 1918, ja no podem ésser mai més del tot vans — ni en el joc literari —, deixa del seu pas serè per l'horror unes quantes «frases d'or» en vers, llargues, vívides cartes, i cinc sonets dels més perfectes que s'hagin escrit mai. Cap dels discursos i dels ritus laics que han homenatjat la tomba del soldat inconegut, no pot haver superat la humana i alhora etèria simple noblesa d'aquests sonets. Supremament, poesia i bondat hi són una sola cosa, en el centre de la universal meravella. Com per a l'estudiant de 1907; com per a l'estudiós i viatger de 1912, que descobria la cosa més important de la vida en «aquella immortal bellesa i bondat, aquella resplendor, estimar la qual és sentir que un ha aferrat amb mà segura coses eternes»; com per al soldat de 1914, a qui, al primer espectacle del sacrifici, en el comiat de Dover, ja tothom sembla «tan innocent i patètic i noble»: a través del variat esmerç de la seva gran vitalitat jovenil, la corba de la seva fe es clou, contínua i pura.

A l'homenatge que selectes de tot el món han rendit suara «a la poesia immortal» en la memòria de Rupert Brooke, Catalunya contribueix amb un versió de poemes seus (1). Marià Manent, a qui ja devíem un Keats, i de qui, més encara, esperem impacients la publicació de certs poemes inèdits, els de la més inefable música anglesa a què s'hagi acostat el català, ha traduït Brooke: el cicle és així mateix contínu i pur. Traduir és, en certa arièlica manera, també servir: no pot anar sense aquella humilitat que en les seves pròpies faccions trobava Rilke (significativament, gran traductor ell mateix), i que és «no la d'un criat, sinó la d'un servent i d'una dona»; o, diríem nosaltres, la de qui es fa seu un destí d'altri.

Gràcies a Marià Manent, el millor de Rupert Brooke és per a sempre un bé català. Un bé molt ric, sobre el qual els nostres amants de la poesia sens dubte multiplicaran delícies i reflexions — i tant de bo si també més d'un contricions — en retrobar, radiants i nous en un aire serè, conceptes i valors poètics que ací, de vegades, temem que s'hagin fet vells abans d'haver-se elevat d'arran de terra. I, per què no dir-ho? Ací, on ara i adés tant es prea ésser poeta (i àdhuc, tot curt, escriptor!) abans d'haver après d'escriure, gairebé ja és presentar una ardida batalla fer nostre un dels poetes més purs del nostre temps, que resumia la seva carrera en aquests simples mots: «Vaig provar d'ésser poeta. I com que sóc un escriptor hàbil, i com que era quaranta vegades més sensitiu que ningú, vaig reeixir una mica.»

CARLES RIBA

(1) D'aparició imminent dins les publicacions de *La Revista*.

LECTURES

Dodsworth, Crump, Harding

Tres llibres, tres documents. Exteriorment, tres obres ben distintes: una novella, una biografia novellada i un reportatge. Però entre el *Sam Dodsworth* de Sinclair Lewis, *El cas de Mr. Crump* de Lewisohn, i *La mort misteriosa de Harding* del detective Means, hi ha per a l'europeu coincidències ben singulars que una lectura simultània posa de relleu.

En el fons, tres pamflets contra l'estructura espiritual de l'Amèrica d'avui; tres protestes contra el rastacuerisme d'una vida tota exterior, contra el puritanisme farisaic, contra el moltonisme social. Si literàriament no hi ha entre ells cap contacte, l'ambient en fa tres llibres típics, que es complementen, i que per si basten a precisar-vos la fesomia espiritual del país. Es remarcable que, d'un temps a aquesta banda, tots els escriptors americans que no fan literatura de magazine semblin conjurats a cantar cruament, sense eufemismes xovins, el seu desencís de la vida nacional. I encara és més curiós, i més esperançador per a Amèrica, que puguin fer-ho sense ésser bandejats per un públic hostil, ans acompanyats per l'assentiment que significa un gran èxit de llibreria i una crítica favorable. No és tot, doncs, podrit a Dinamarca.

La biografia del músic Crump, novellada per un amic del cèlebre parricida per tal de crear una reacció piadosa envers el condemnat, ens fa assistir al naufragi d'un romàntic en una societat hipòcrita, voraç de sensacionalisme, sobretot quan amb l'escàndol s'hi relacionen històries d'alcova. Representa la derrota de la intelligència ingènua per l'analfabetisme organitzat i amparat per les lleis, en un país on l'orgia del *speakeasy* ofega el cant de *Home, sweet home*. L'obra és tendenciosa com un allegat judicial, però hi ha tot al llarg de les seves pàgines un patetisme tan humà que en fa oblidar la truculència.

On la truculència és més descaradament conreada, perquè l'autor no es proposa sinó un èxit d'escàndol, és en el reportatge de la presidència Harding, sobre el qual ja aparegué aquí mateix un comentari. El llibre us descriu la impudicícia de la *gang* senyora del poder, l'edificant realització de la fórmula «polític = home de negocis», l'explotació de les lleis pel mateix puritanisme que legisla... I, incidentalment, us fa adonar que un democratisme excessiu, no preparat al poder per unes centúries despòtiques, igual pot confiar la direcció d'un gran país a un llenyataire genial com Lincoln, que a una histèrica guiada per la cartomància com Mrs. Harding... De la mateixa manera que una reina absoluta permeté que l'Espanya vuitcentista fos governada des del claustre per una vident.

Faríem poc crèdit al lector si insistíssim sobre la diferència de qualitat literària entre aquests dos llibres i el *Sam Dodsworth*. Sinclair Lewis, que tan magistralment ens presentà l'americà «cent per cent», ha creat un nou Babbitt no menys mecanitzat en aparença, però de fet més humà, més universal. Dodsworth és un tipus d'una envergadura moral ben altra. El seu dinamisme no el priva d'esdevenir conscient i avergonyit d'allò que hi ha en ell de babbit; i, en acarar-se amb Europa per arrencar-li el secret de la seva grandesa, descobreix que el secret és dins d'ell mateix: en la contemplació, en el silenci, en l'humil contentament de si, en l'elaboració d'un món interior propi amb els seus elements genuïns. Amb Europa, Dodsworth descobreix la seva passada infelicitat, la buidor de les seves aspiracions; s'adona del seu desconcert conjugal i de com tota la vida no ha fet sinó malmetre les possibilitats de joia que hi havia dins seu. Li ha calgut despaisar-se per a retrobar-se definitivament, per a descobrir les seves subconscients aspiracions, per equilibrar el desacord de la seva vida íntima que el costum li celà sempre. Però la transfiguració a Europa de Dodsworth, la realitza Lewis precisament d'esquena a Europa, amb una ironia sorneguera que el lector no discerneix sinó a la reflexió. Dodsworth ha redimit Babbitt.

Diguem, però, que la més singular coincidència entre aquests tres llibres, i que potser és simptomàtica de la futura evolució social d'Amèrica, és la contextura moral dels personatges femenins. Mrs. Harding, Anna Crump i Fran Dodsworth: tres medis distints i una sola dona. La mateix cupiditat, el mateix egoisme sentimental, la mateixa presumpció d'una beutat inexistent. Ens presenten una dona americana frívola, ineficient, per a la qual l'home no té el prestigi del *paterfamilias*, ans és solament un pretext a la seva personal esplendor,

Ludwig Lewisohn

com un trofeu collat al seu carro triomfal que han conquistat, simplement, gràcies a una diferència de sexe. El consideren pasta d'esclau, un instrument de benestar i de poder que no vacillaran a sacrificar, mai que l'ambició o la passió els ho aconsellin. Per a elles el matrimoni es transforma en una associació de la qual retiren la major utilitat amb sols aportar-hi llur frivolitat i llur transcendentalisme nyicris. Totes tres es senten superiors: Mrs. Harding, perquè una vident li afirmà que és «la filla del Destí»; Anna Crump, perquè, tot vella i immunda que és, es sent segura del seu *sex appeal*; Fran Dodsworth, perquè està convençuda de la seva distinció, no obstant el seu plaer a disputar amb el servei i a rivalitzar puerilment amb el luxe de les conciutadanes... Feminitat eixuta, calculadora i irreflexiva alhora, conscient dels seus drets i no dels seus deures, sempre a punt pel xantatge al qual una protecció legal — ridícula perquè la hi han donat els homes — sembla autoritzar-la.

En definitiva, potser allò que dóna un to més pamfletari als tres llibres és també aquesta vivacitat en el blasme de la muller americana com a destructora del *home*, en contrast amb la disciplinada laboriositat masculina. Blasme espectacular, formulat amb aquella cínica voluptat de despullar-se, en la qual Joyce i Huxley excelleixen. Diguem que aquest cinisme sol ésser un indici de força o, almenys, de confiança en la pròpia personalitat. I Amèrica sembla que s'ho pot ben permetre. País constructiu, en evolució constant, hi ha en ell prou vitalitat per a superar les crisis més intenses i per a arriscar-se a les experiències més perilloses.

JOAN MINGUEZ

Premi Joan Crexells

Indubtablement, l'organisme més delicat de tot premi, és el Jurat. Es en aquest sentit que s'han aportat algunes modificacions al reglament del Premi Joan Crexells, les quals, sotmeses per la Comissió gestora als senyors contribuents, han obtingut l'aprovació unànime d'aquests.

L'experiència d'aquests tres primers anys de funcionament del Premi Joan Crexells, ha aconsellat d'introduir algunes modificacions al reglament, les més importants de les quals afecten al nomenament del jurat qualificador. La Comissió gestora ha cregut oportú d'aprofitar l'avinentesa de la designació d'un nou jurat, fixada reglamentàriament en crear-se el Premi en 1928 per a procedir a la dita reforma que simplifica el funcionament de l'organisme i dóna al Jurat les màximes garanties d'imparcialitat i de representació. La part referent al Jurat ha quedat redactada com segueix:

Designació i funcionament del Jurat

El Jurat qualificador estarà format de set membres actius i dos de suplents.

D'aquests membres, tres seran autors premiats, tres de lliure elecció dels contribuents i l'altre serà un contribuent al Premi a designació de la Comissió gestora, sense exclusió dels individus que la formen.

Els autors membres del Jurat ho seran els de les tres obres premiades en els tres últims anys i es rellevaran automàticament. L'entrada de l'últim autor premiat implicarà la cessació del més antic, que quedarà en qualitat de suplent segon. Cada autor premiat, doncs, exercirà funcions actives de jurat durant tres anys seguits i les de suplent durant un any.

Els contribuents designaran el secretari i altres dos membres. Els membres d'elecció no hauran d'ésser necessàriament contribuents.

El secretari serà elegit cada cinc anys, i els altres dos cada tres anys. Tots podran ésser reelegits.

Els membres electius hauran de tenir vint-i-cinc anys, haver publicat un llibre en català, estar en possessió d'un títol acadèmic o tenir acreditada la competència suficient.

La Comissió gestora designarà cada any la persona que haurà d'actuar de suplent primer quan les circumstàncies ho exigeixin i també, provisionalment, solucionarà les dificultats d'aquest ordre que sorgissin per part dels autors jurats.

D'acord amb les normes establertes en el reglament reformat, la composició del jurat del Premi per a l'any 1931 serà la següent:

Joan Puig i Ferreter, Miquel Llor, autors premiats. Com que fins ara només són dos els autors premiats i el reglament n'exigeix tres, aquest any, i amb caràcter transitori, el tercer lloc serà ocupat per Carles Capdevila que és l'autor no premiat que ha obtingut més vots en els dos anys que el premi ha estat concedit.

Pels càrrecs electius han resultat elegits els senyors Vicens Solé de Sojo, Estanislau Duran Reynals i Just Cabot, com a secretari.

La Comissió gestora ha designat el senyor Alexandre Plana en representació dels contribuents.

Com que no hi ha nombre suficient d'autors premiats per a proveir el càrrec de suplent que automàticament els pertoca, han estat designats els senyors Tomàs Garcés i Joan Alavedra per als càrrecs de suplent primer i segon respectivament.

El Jurat, doncs, serà format pels senyors Joan Puig i Ferreter, Miquel Llor, Carles Capdevila, Vicens Solé de Sojo, Estanislau Duran Reynals, Alexandre Plana i Just Cabot, secretari, i seran suplents els senyors Tomàs Garcés i Joan Alavedra.

EL LLIBRE DEL DIA
Magda la generosa
per
JOAN MÍNGUEZ
Preu: 4 PESSETES
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
17, Plaça de Catalunya, 17

EL MÉS GRAN ASSORTIT DE
LLIBRES
FRANCESOS
CASTELLANS
ANGLESOS
ITALIANS
els trobareu a l'antiga Llibreria Francesa 8 i 10 Rambla del Mig

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 Telèfon 12781

Gabinet ortopèdic
HERNIUS
Salvació de l'hèrnia
ARAGÓ, 277, ENTRESOL, 2.ª
DE 10 A 1 I DE 4 A 7
TELÈFON 76850 - BARCELONA

Demà passat dissabte
sortirà la motonau especial
"Ciutat de Palma"
de
Viatges Blaus
per assistir als
Festivals CHOPIN de Mallorca
Viatge del dia. - Desembarcament a Sòller - Volta completa de l'illa.
Inscripcions: VIATGES BLAUS
Rambla del Centre, 37 - Telèfon 23252

EXIT EDITORIAL
Vida, obra i anècdotes d'En Santiago Rusiñol
d'En JAUME PASSARELL i ANGEL S. ESCÓ
PREU: 4 PESSETES
Administració i venda:
LLIBRERIA ESPANYOLA, Rambla del Mig, 20

(c) Ministerio de Cultura 2006

I EL TEATRE

Pirandello i el fet divers

Luigi Pirandello acaba de publicar en volum la seva obra teatral estrenada a Milà l'any passat; un drama en tres actes sota el títol de: *Come tu mi vuoi*. La faixa amb què es presenta el llibre al comprador italià porta aquestes paraules: «... Pirandello recupera de la vida un *cas* que aquesta li havia pres...»

El talent pragmàtic del transcendental funàmbul italià, que ja amb *El difunt Matias Pascal* ens prová el gran partit que es pot arribar a treure de qualsevol fet divers, màxim quan aquest fet divers s'adapta d'una manera tan justa al temperament d'un autor i la tònica de la seva producció com s'adapta aquell cas d'abolició de la personalitat amb el temperament i la tònica pirandelliana, era ben difícil que deixés passar sense voler treure'n alguna cosa de profit l'ocasió que se li ha presentat amb el sorollós procés Bruneri-Canella i l'apassionada espectació amb què ha estat seguit pel públic italià. Extremada aquesta obra quan el procés, que ara acaba d'ésser fallat, estaba en una de les seves fases més interessants, Pirandello s'assegurava l'èxit i l'atenció i s'acreditava una vegada més d'hàbil i d'oportú.

La succinta exposició dels fets i les circumstàncies d'aquest procés poden servir per fer-se càrrec de l'emoció amb què el públic anava seguint-ne les incidències:

El savi professor Canella havia estat mobilitzat per la gran guerra i havia desaparegut. Fou considerat com mort durant força temps per la seva família, fins que un desconegut que es trobava amb tota noció de la seva personalitat completament abolida fou recollit pels funcionaris públics i ingressat en un asil.

Llavors, diverses persones de bona fe incontestable i perfectament honorables començaren a dir que aquell desconegut no era altre que el professor Canella, asseveració que fou confirmada per la pròpia esposa d'aquest, que reconegué també com a tal al desconegut. Hom diu que, en veritat, el recollit era ben lluny de mostrar les qualitats morals i intellectuals del professor desaparegut, però el tractar-se d'un home que havia perdut la memòria d'aquella manera, ho feia ben explicable. A més, amb el temps podia anar restablint-se. La qüestió seguí els seus tràmits i el professor fou per fi reintegrat a la seva llar. Fins ací tot havia anat bé si no hagués estat aquella falta de memòria tan llastimosa que patia el professor, i de la qual no es curava pas, que posava un vel de dol damunt la felicitat recuperada.

Però no tardaren a sortir diverses altres persones de tan bona fe i tan honorables com les primeres que reconegueren llavors amb la mateixa energia i amb la mateixa seguretat, en la persona del suposat professor Canella, un individu de llur família, obrer tipògraf, subjecte d'antecedents no massa nets i ben conegut de la policia, apellat Mario Bruneri.

I és clar, l'assumpte es començà a complicar, els Tribunals hi intervingueren, es multiplicaren les proves en favor de l'una i de l'altra part. Ni l'una ni l'altra no cedien. L'advocat dels Canella era Farinacci — aquell terrorífic secretari general dels Feixos —; l'advocat dels Bruneri era el prestigiós lletrat Carnelutti. La sentència ha arribat ara darrerament, al cap de cinc anys, declarant que el suposat professor Canella — que ha tingut ja nova família amb la seva pressumpta esposa — no és altre que el tipògraf Mario Bruneri.

No es pot pas negar que això és un tema pirandellià fins al cap d'amunt. I no cal dir tampoc que Pirandello no s'ha limitat pas a pendre'n la matèria bruta, tal com la realitat la hi donava, i a encabir-la com un realista qualsevol dins el marc dels tres o quatre actes d'una comèdia. De tot allò que li ha servit de base per a la seva obra no n'ha quedat quasi res més que el fet principal. La despersonalització del protagonista:

L'acció té lloc a Berlín. L'escriptor Carl Slater, casat i pare d'una noia, és seduït per una aventurera que es diu Elma, una italiana que de la guerra ençà viu fora d'Itàlia i que no recorda res del seu passat. Per aquesta dona Slater ha deixat la seva muller i s'ha llençat a la disbauxa.

Un italià de pas per Berlín, que es diu Boffi, reconeix en Elma la dona d'un seu amic, al qual vol restituir-la. Ella no es recorda de res, però divertida amb la insistència de Boffi, l'escolta i es disposa a seguir-lo, sense cap sinceritat i només amb ganes de burlar-se'n. La gelosia de Slater li fa créixer aquest desig i l'excita més encara. Slater es dispara un tret de revòlver al pit i, mentre queda greument ferit, Elma i Boffi fugen cap a Itàlia.

Quatre mesos més tard, l'aventurera que fou Elma, és Lucia, l'esposa de Bruno Pieri, aquella *Cia* tan enyorada. La nova Lucia va acostumant-se al seu paper. La seva tia i el seu oncle, que l'havien educat de petita, li expliquen certs assumptes d'unes propietats que amb la desaparició de Lucia passaven a poder de la seva germana, però que ara han d'ésser del seu marit.

Aquest assumpte commou la desconeguda. Neix en ella la sospita que el reconeixement de Boffi i de Pieri obeeix al pla d'assegurar a aquest darrer la possessió d'aquelles propietats; certes vacillacions, certs malentesos que va recordant li corroboren aquesta idea. I quan els dos vénen a preparar una entrevista final amb tota la família per posar-se d'acord sobre la qüestió, els diu que no hi ha en ella res del passat que faci que s'hi senti lligada, que no *es coneix*.

I com que amb tot això, Slater, que s'ha curat d'aquella ferida, ha de venir acompanyat d'un metge psiquiatra que porta una altra dona que perdé la memòria i que hom diu que és l'esposa autèntica de Pieri, la desconeguda diu que està disposada a que triomfi la veritat.

Després, davant de tota la família — menys la desconeguda —, compareixen Slater, el metge i una infermera que condueix una pobra folla que va repetint maquinalment: *Le-na, Le-na...*

En saber Slater que la tia de Lucia es diu, efectivament, Lena, veu a prop la seva victòria i s'esforça a despertar records, a precisar impressions ja esborrades en la memòria dels parents de Lucia. Però no n'hi ha cap que la vulgui reconèixer en la malalta que tenen al davant.

Llavors entra la desconeguda i fa trontollar el pensament de tots: Ningú no sap qui és ella mateixa. Slater potser ment quan parla d'impostura; els impostors potser són ell i el metge. Però potser també la Lucia perduda és aquesta pobra malalta, car en deu anys, i en aquest desgraciat estat, es canvia molt. I malignament, sàdicament, va rebatent toes les objeccions que hom li fa, destrueix tots els raonaments que li presenten.

A darrera hora, però, sembla vençuda; les dues germanes estan a punt de reconèixer-se totalment; tots els malentesos van a dissipar-se. La tortura s'acaba.

Però Elma s'agafa amb Slater i diu, anant-se'n amb ell:

—*Me'n torno amb ell! Me'n torno a Berlín a dansar! A Berlín!*

Tots els corren al darrera, i en escena només queden la malalta, que va repetint: *Le-na, Le-na*, i la seva tia que li respon: *Cia, Cia...*

J. C. I V.

"Un dia d'octubre"

Fa unes quantes setmanes, no massa, he assenyalat ací mateix la presència d'un fenomen que em sembla d'un gran interès. La confusió que resulta de la barreja de poesia i de teatre, o millor dit, la diferència que hi ha entre aquelles obres teatrals a les quals hom troba fragments lírics, i el que s'anomena autènticament teatre poètic. «La intercalació de motius lírics en una obra dramàtica pressuposa una traïció», deia. A diferència d'aquest teatre on els personatges engeguen discos poètics, hi ha un veritable *teatre poètic*, on tota la qualitat lírica pervé de l'acció; d'una acció que es mou en un camp d'arbirarietat o simplement d'irrealitat.

Tinc entès que aquest meu article ha despertat, ça i lla, comentaris adversos. Potser no m'he explicat prou bé. Ara, però, m'ha estat possible de veure representar a Madrid una obra del més gran interès, que podrà ajudar-me a explicar el que jo he volgut dir: parlo d'*Un dia d'octubre* del teatrista alemany Georg Kayser.

Un dia d'octubre, la traducció castellana del qual havia ja publicat la *Revista d'Occidente*, ha estat representada a l'agrupació de teatre experimental anomenada *Caracol*, on Margarida Xirgu i Cipriano Rivas-Cherif mantenen un petit laboratori d'assaigs dramàtics — ja han pasat per ací Lenormand, Azorín, Cocteau, Valle Inclán —; *Caracol* representa a Madrid — proporcions guardades — el que fou molt temps per a París el Vieux-Colombier.

Un dia d'octubre és dins del teatre de Kayser una obra personalíssima. (Compari's amb *Gas*, per exemple.) La seva acció es desenrotlla, simultàniament, en un pla poètic i en un pla normal. Heus ací, d'una manera esquemàtica, l'acció que descabdella *Un dia d'octubre*: Caterina, neboda de Monsieur Coste, és una minyona somiadora, romàntica, d'una psicologia enfebrida fins a tote les hiperestèsies. Viu a una capital de província francesa. Un dia, davant l'aparador d'una joieria, troba un oficial parisenc que passa unes hores a la vella ciutat. Aleshores la seva imaginació desfermada comença a construir una romança d'amor. Tots dos miren, a la joieria, els anells de prometatge. Es el símbol de l'acord prenupcial. Moments després l'oficial és a l'església. Ella s'agenolla al seu costat al moment en què el capellà beneïa el poble. Símbol de noces. A la tarda es retroben, mudament com sempre (ell ni tan sols se n'ha adonat de la presència d'ella), al teatre. Es el símbol de la festa. A mitja representació l'oficial s'aixeca i se'n va. Cal que arribi a temps per a retornar a París. Però ella resta; i ell *resta en el seu pensament*. Es al seu costat. A la nit ella somia en l'amor fugisser. De sobte, però, escolta remor de petjades al passadís. No hi ha cap dubte. Es *ell*. S'aixeca del llit i estén el braç a fora. Entra un home. Es *ell*; Caterina sap que és *ell*. La nit acaba; l'home desapareix. Caterina té un fill. Un dia pronuncia el nom del seu pare. Es el tinent Jean-Marie Marrien. Monsieur Coste fa venir l'oficial parisenc. El tinent Jean-Marie Marrien no sap pas el que li diuen. Ell, simplement, pot provar que a la data de què es parla ell passà la nit a París. Ella insisteix. Jean. Marie Marrien és el pare del seu fill.

Aleshores fa la seva aparició brutal, violenta, un tercer personatge. Leguers, el carnisser. Leguers, el carnisser, és l'amant de la minyona de Caterina. Una nit, com tantes, Leguers es dirigia a l'habitació de la seva amant, quan de l'apartament de Caterina surt un braç que l'empeny dolçament cap a dins. Ara, simplement, el carnisser Leguers exigeix una quantitat a canvi del silenci.

Hi ha, doncs, plantejat un problema típicament freudià. Caterina té un fill de Leguers; ella, però, sap que el seu fill és del tinent Marrien. Hi ha una realitat poètica superior a la realitat real. El desenllaç de l'obra acaba per una imposició de l'espiritualitat. I, per a donar un valor simbòlic a l'acció, el tinent Marrien mata Leguers; és a dir: mata la realitat. Marrien arriba, per via d'amor, a la convicció que aquell fill *és seu*, i de ningú més. I l'acabament té en la realitat un sentit nupcial, com en el somni de Caterina.

M'he estès, potser excessivament, en la referència de l'acció. Però jo crec que té un interès extraordinari, per a l'exacta valoració de l'obra. Es tracta d'una visió francament sobrerealista del teatre; de donar una vigència dramàtica a tot el món subconscient que bull a dins de nosaltres. Per bé que una part del públic arriba a creure que es tracta d'un vulgar *vaudeville*, l'alta qualitat dramàtica de l'acció s'imposa ràpidament. El públic copsa molt ràpidament la suggestió de la protagonista i s'hi interessa vivament.

Margarida Xirgu té en el paper de Caterina Coste un dels més difícils, complexos i delicats de la seva carrera artística. Subratllem l'exquisida, la finíssima sensibilitat amb què aquesta creació literària de Georg Kayser es fa de carn i de sang.

GUILLEM DIAZ PLAJA

LA MÚSICA

Ernesto Halffter

En el penúltim concert de la tanda de Primavera, el mestre Casals ens ha volgut oferir una visió panoràmica de l'obra ja abundant del jove músic espanyol Ernesto Halffter, que no fa gaire aplaudíem en companyia dels compositors madrilenys de la darrera promoció en una de les sessions de l'Associació de Música «da camera».

Ernesto Halffter

Llevat de dues composicions del mestre Falla: *Psyché*, per a sopran, flauta, arpa, violí, viola i violoncel — admirablement cantada per la nostra exquisida Concepció Badia d'Agustí —, i de la *suite* d'*El amor brujo*, tensa i fulgurant com el primer dia, la resta del programa era dedicada a la producció d'Ernesto Halffter.

Ultra la *reprise* de la *Sinfonietta* i dels fragments del ballet *Sonatina*, que ja s'havien pogut escoltar a Barcelona, aquest programa oferia l'atractiu de dues primeres audicions: *Automne malade*, sobre el bellísim poema d'Apollinaire, i *Dos canciones*, sobre versos del jove poeta andalús Alberti — original per a cant instrumental aquella, i transcripció orquestral de la primitiva versió pianística, aquestes dues —, i, per fi, una primera audició absoluta: l'estrena de la dansa final de l'òpera *La muerte de Carmen*, que Halffter tot just acaba de compondre i les primícies de la qual ha tingut la gentilesa de brindar als concerts de l'Orquestra Pau Casals.

Cal agrair al mestre Casals l'ocasió que ens ha donat amb aquesta audició d'apreciar més profundament i més en extensió les qualitats que ja havíem apuntat en l'obra del jove músic madrileny, que se'ns presenta avui, innegablement, com una de les figures més destacades i més prometedores de la seva generació.

Hem pogut remarcar novament l'elegància i la gràcia singulars de la seva vena melòdica, tan fàcil, tan *sans rien qui pèse ou qui pose*, que la seva música sovint podria semblar fruit d'una lleugera i feliç improvisació. La preferència molt acusada pel ritme de dansa, gronxadís, alat, i la manera d'enfilar les simetries i les repeticions per tal d'arribar a una sòbria i econòmica disposició formal, accentuen encara més aquesta impressió.

L'aspecte que captiva més del seu talent és, potser, el «caràcter» de l'acudit temàtic espontani, la seva tendresa ingènua, que brilla sovint com una rialla sincera a través de l'estudiada factura divuitesca del discurs.

Per altra banda, hom pot constatar en la música de Halffter, compaginada amb la preocupació quasi exclusiva pel «perfil», una certa inèrcia harmònica — traduïda, sobretot, per la voluptuosa insistència amb què es recolza i gronxa damunt dels puntals elementals de la tonalitat — que acusa un sentiment més estàtic que dinàmic de la forma. D'aquí ve que el moviment de dansa, que generalment predomina, més que animat per un buf total de composició, s'articuli en un enfilall de poses breus, immobilitzades, de cadència afalagadora, en la repetició i variació instrumental de les quals el músic fa mostra d'un refinament sensual extraordinari.

L'orquestració sonora i rica de matisos revela una mà experta i un sentit afinat dels valors instrumentals i de l'eficàcia del color. Ernesto Halffter dirigí personalment les seves obres amb un aplom i una perícia remarcables, brillantment secundat al piano per Alícia Halffter i Joan Gibert-Camins. Del públic, que seguí vivament interessat el descabdellament del programa, pogueren recollir l'autor i els seus excellents collaboradors calorosos aplaudiments que obligaren a bisar *La niña que va al mar*, composició de la qual Conxita Badia d'Agustí fa una delicada i encisadora creació.

ROBERT GERHARD

Els primers festivals Chopin a Mallorca

Es a punt de realitzar-se la feliç iniciativa, llargament madurada, de celebrar a Mallorca uns festivals Chopin que, inaugurats enguany amb tota solemnitat, tinguin escaient continuació en anys successius.

A la Cartoixa de Valldemosa, un dels indrets més bells del món, lloc on residí Chopin durant part d'un hivern que singularitzà la ploma rancuniosa de George Sand, hom ha inaugurat un museu i una sala Chopin, en la qual cada concert que se celebri serà com una emocionant evocació.

Aquest lloc, doncs, serà visitat pels expedicionaris que partiran de Barcelona dissabte al matí en un vaixell especial, car ha estat organitzat un veritable romiatge que promet les més belles coses als que s'hi ajuntin per tal d'acompanyar l'Orquestra Casals amb el seu director i els artistes espanyols i polonesos que han estat invitats. Una volta a l'illa de Mallorca, concerts simfònics a Palma, concerts a Formentor i a les famoses Coves del Drac, concert de violoncel per Pau Casals a la cella de la Cartoixa que Chopin habità. Hom pot preveure l'èxit d'aquesta expedició que la delegació a Barcelona del Comitè mallorquí organitza activament.

Entre els artistes que pendran part en els concerts, com a directors o executants, a més del mestre Casals, figuren els mestres J. Lamote de Grignon, Halffter, Samper i Tansmann, la cantatriu senyora Mercè Plantada i els pianistes Miecio Horzowski i Joan Gibert-Camins.

Mme. Sylvie al Novetats

Els habituals del teatre francès a Barcelona estan acostumats que cada any sigui la *tournée* de M. Karsenty la que deixi un millor record. A més de la cura amb què aquest director forma la seva companyia — sempre a base d'una o dues grans figures de l'escena parisenca i la resta, un conjunt excellent — hi ha la garantia que els programes seran de qualitat, que hom tindrà ocasió de veure algunes de les novetats més importants del teatre francès, i finalment, que la presentació serà bon xic més ben atesa del que generalment acostumen a fer les companyies de *tournée*.

Seria injust d'afirmar que en la visita d'enguany M. Karsenty ha defraudat aquesta justa fama que s'ha guanyat a Barcelona, però tampoc seria exacte dir que el bon efecte causat per la seva darrera actuació al Novetats ha estat superior ni tan sols igual a les anteriors. Aquesta vegada, M. Karsenty ens ha portat com a *vedette* Mme. Sylvie, l'actriu parisenca ben coneguda, creadora de *La Prisonnière*, en fi: una figura de primer rengle en el teatre francès, la qual ha estat justament apreciada pel nostre públic. Ens ha portat també el galan Henri Bosch, ja conegut de nosaltres, del qual seria exagerat de dir que és un actor de categoria.

Com que, fatalment, el programa de la *tournée* s'ha de subjectar, en primer terme, a les grans creacions, o als rols preferits de les *vedettes*, ens hem trobat que M. Karsenty sols ha pogut oferir a Barcelona una autèntica novetat: *Durand bijoutier*, la deliciosa comèdia de Léopold Marchand. La resta d'obres, *La Prisonnière*, *Félix*, etc., a bastament conegudes del públic barceloní, no han tingut la virtut de cridar extraordinàriament l'atenció.

* * *

El teatre francès de *tournée* és un reflex bastant fidel del teatre comercial de París. En la província teatral francesa — en aquesta «província» comptem Barcelona, Madrid i el Nord d'Africa — existeix un públic de gustos bastant definits i que, segons diuen els directors parisencs, no està per «complicacions». Això vol dir que les *tournées* s'organitzen amb un esperit artístic molt limitat i que tret d'alguns illuminats com els Pitoëff o bé els *Compagnons de Notre-Dame*, les altres formacions que surten de París no tenen pas el propòsit de fer una croada sentimental i literària, sinó que consideren que un bon tros de Bernstein és el pa espiritual més delicat que es pugui oferir als públics de la «província».

Per això les *tournées* de M. Karsenty — subvencionades, si no anem errats, pel govern francès — tenen la gran virtut d'ésser una excepció dintre la regla general. Per això, també, és que ens sap greu haver de dir a M. Karsenty que la seva visita d'enguany ha tingut per nosaltres el gran defecte de no diferenciar-se gens d'una altra *tournée* qualsevol...

J. M. P.

EL GRAN PARLADOR

Frederic Garcia Sanchiz

INAUGURARÀ EL DISSABTE EL

CINEMA URQUINAONA

DESPATX DE LLOTGES A LA GUIXETA DEL LOCAL

Joventut en la vellesa

Naturalment, l'home arriba a la senectut i en aquest període de la vida és quan l'organisme va perdent les seves forces per falta d'assimilació.

Si s'aconsegueix combatre en un vell la postració nerviosa, donar energia al seu cor i restablir les seves forces, tindrem un home jove.

Els metges han comprovat que l'acció de la Kola aïllada produeix solament una excitació. Cal associar-li, com ho és en l'enèrgic reconstituent el glicerofosfat de calç, producte que **Fosfo - Glico - Kola Domènech**, per la seva acció regeneradora correcgeix el defecte de la Kola i augmenta en alt grau el seu poder reconstituent.

Teatre Català ROMEA

Companyia catalana VILA-DAVI

Avui, dijous, DIADA DE L'ASCENSIÓ
Tarda, a les quatre, 2 obres, 6 actes:

Els Savis de Vilatrista
i **ELS CRIMINALS**

Nit, a un quart d'onze:

LA RODA DE LA FORTUNA

3 actes de comèdia d'AVELÍ ARTÍS

Totes les tardes a preus populars, *Els Criminals*
Nits, *La Roda de la Fortuna*

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

UN FILM DE PUDOVKIN

"LA MARE"

La mare, el film de la Mejrabpom Russ que Studio Cinæs ens presentà en la seva darrera sessió, és una de les primeres grans produccions llançades per la U. R. S. S. per a justificar i enaltir davant del poble el fet revolucionari. Malgrat tractar-se d'una cinta produïda fa uns quants anys, no resulta avui gens envellida i només perquè coneixem *Tempestat a l'Asia* del mateix autor, sabem que Pudovkin és encara capaç de fer-ho millor.

Absolutament penetrat de la ideologia gorkiana, Pudovkin ha extret la matèria del seu film de la novella del famós autor rus que porta el mateix nom, novella absolutament verídica, que és un document de primer ordre sobre el món obrer, els conspiradors i les temptatives revolucionàries a Rússia l'any 1905.

Pudovkin, en aquest film, afirma sense vacillacions tot el seu estil tan profundament personal emprant aquells procediments de construcció cinematogràfica que més tard, en el film que dedicarà als mongols lliures enfront del despotisme britànic, portarà a la suprema perfecció. *Tempestat a l'Asia* està com preformada en *La mare.* Admirem uns mitjans d'expressió que no tenen antecedents en el cinema americà.

Poema estrictament cinegràfic, *Tempestat a l'Asia* s'ordena amb una lògica poderosa que fa d'aquest film una obra modèlica de composició rigorosa. Davant de la considerable, en quantitat i qualitat, obra de Gorki, Pudovkin ha hagut de repensar a fons l'assumpte restringint-se a l'essència del llibre i aconseguint relligar en una perfecta unitat la tragèdia familiar amb el fet més vast de la vaga revolucionària i la revolta avortada dels presidaris.

Pudovkin, fidel al geni del cinema, resol els motius en termes d'estricta visualitat. Que resulta així, algunes vegades, poc explícit? Pensem que el film ha d'anar dirigit a un públic que ha viscut de prop o de lluny l'assumpte del film. Pensem també que aquella manca de precisió, la intelligència inicial d'alguns gestos silenciosos, contribueixen extraordinàriament a provocar un sentiment d'ansietat en el públic que em sembla un resultat estimable. El mateix succeeix en les primeres escenes del *Potemkin.*

Pudovkin regula extraordinàriament la interpretació. Tot el que en el seu film és drama individual, és resolt en primers plans; en canvi, les grans escenes collectives són resoltes en amples perspectives. Aquestes escenes que es prolonguen llarg temps sense que llur sèrie s'interrompi amb la intromissió de primers plans, em semblen una de les característiques més remarcables d'aquest film. Pudovkin, més tard, aproximant-se a la manera d'un Griffith, evocarà els grans tumults collectius amb l'acumulació vertiginosa d'aspectes parcials i es refiarà abans que res del ritme i del detall evocador. Aquí, en *La mare,* totes les escenes són tractades en grans panorames. Són les multituds únicament que importen.

La mare de «La mare»

En canvi, com deia, el que és drama individual es tradueix en una gesticulació facial notada amb minuciositat pels primers plans, que es succeeixen ràpids, angoixosos, en un ordre perfecte d'intelligència dramàtica. Penseu si no en l'escena entre la mare, el fill i l'amic durant el registre que la soldadesca realitza a casa dels primers, a la recerca de les armes.

I en el film una gran realitat viva, la fàbrica, l'escenari de tantes lluites, sofriments, de tan generosos esforços esmerçats endebades.

L'exaltació punyent que anima el film assoleix al final la màxima expressió. Som al límit que no fóra prudent ultrapassar. Sols la finalitat del film justifica la figuració de tanta violència i crueltat.

Per altra banda, Pudovkin, en aquest film, empra amb molta més insistència que en *Tempestat a l'Asia* aquelles imatges marginals que no tenen sinó la doble funció de marcar un contrast o d'establir una analogia allegòrica. L'autor sembla oblidar-se de la fúria revolucionària quan ens ofereix tantes delicades visions de natura. El que fa no és sinó accentuar encara més aquella fúria, que es fa més cruenta quan s'oposa a aquelles evocacions bucòliques i les interromp.

En un altre sentit, aquella allau de blocs de glaç riu avall que corre al compàs de la marxa dels revolucionaris camí del pont de la presó, més tard aquests blocs esberlant-se contra les pilastres d'aquell pont, que us anuncien la immediata exterminació de la multitud obrera ametrallada pe's soldats, són exemples d'un procediment que plau a Pudovkin i que amplifica l'abast dramàtic del cinema.

Fóra interminable parlar d'aquest film. Voldria només, per acabar, recordar aquella escena en la qual el fill, en sortir del cotxe de la presó, per anar al Palau de Justícia, ha de posar-se la mà als ulls per no poder suportar l'esclat del sol. D'això se'n diu fer un film sobre els presidaris!

J. PALAU

KURSAAL i CAPITOL

MIO SERAS

PRODUCCIÓN FOX ESPAÑOLA

per Jeanette Mac Donald

DESGRACIADA EN EL JOC
AFORTUNADA EN AMORS

JEANETTE MAC DONALD

ens ho confirma una vegada més en

Montecarlo

i també que sols baix la direcció de
ERNST LUBITSCH
pot repetir-se l'èxit de
EL DESFILE DEL AMOR

Es un film Paramount

MONTECARLO no es projectarà en cap altre saló de Barcelona ni de Catalunya, fins el pròxim hivern.

Paramount Films

Ja ho sabeu...

—que Dolores del Río, ja restablerta d'una llarga malaltia, ha començat un film. *The rose of the rancho?*

—que Anna May Wong, després d'una temporada d'escenari, retorna al film? L'u de juny n'ha de començar un a Hollywood.

—que el pròxim film de Keaton es titularà *The side-walks of New-York* i el gran còmic hi farà de xicot pobre i virtuós en mig dels perills dels baixos fons d'una gran ciutat?

PANORAMA

Studio Cinæs

Ens ocupem aquí mateix de *La mare,* el film de Pudovkin que obtingué un gran èxit en la darrera sessió de la temporada organitzada per Studio Cinaes.

Llevat de *La Pluie,* de Joris Ivens i Franken, film absolutament modest, però agradós de veure i gens tacat d'èmfasi, la resta del programa fou del més indigest que es pugui imaginar. Es llàstima, doncs, que en arribar a la projecció de *La mare* el públic estigués força fatigat.

En el programa imprès que s'oferia al públic hi havia un comentari de Paul Rotha sobre *Caligari* realment excessiu. Sobretot, hem trobat insostenible el paral·lisme que el crític aludit estableix entre l'obra de Robert Wiene i l'obra de Griffith. L'obra de Griffith està incorporada definitivament al cinema, i les seves innovacions s'han mostrat d'una fecunditat inexhaurible, com en donen fe encara avui els films que es produeixen. En canvi, el film de Wiene, d'un gust detestable, només interessa avui a alguns crítics cinematogràfics que viuen fora del món. Wiene va voler construir un univers fictici, un món torturat i va pintar-ho tot tort; malauradament, els seus personages semblen no pertànyer a aquest món, perquè tots van mal drets; tenen totes les distintives normals. Aquesta manca d'unitat és fatal.

En un altre comentari, el de Stenhouse sobre el film de Dekeukeleire, poguérem llegir que la característica d'*Histoire de detectives* consisteix en el fet que la significació del film no es desprèn de les imatges, sinó de les relacions entre aquestes. No cal dir que aquesta característica és la característica comuna a tots els films. Un film comercial sobretot és aquell on això s'aplica més textualment. Penseu, si no, el que s'esdevindria conservant les mateixes imatges tot canviant-ne l'ordre. Ja sabem que en el film en qüestió la frase té un sentit més precís, però tot i això, fa gràcia que un procediment que és emprat magistralment en aquest sentit per Eisenstein, Pudovkin, Griffith i tants d'altres en films apassionants, sigui citat com una exclusiva d'un film tan avorrit i mancat d'inspiració. Voldríem canviar un xic aquest famós ordre del film o bé simplement suprimir alguna escena, per veure el tort que això significaria pel film de Dekeukeleire.

60.000 clixés per segon

La *camera* corrent ràpida actual és capaç d'impressionar de 100 a 250 figures per segon, i les ultra-ràpides poden arribar a 1,000 fotografies per segon.

Però els homes de ciència no se'n sentien satisfets. Per a les aplicacions científiques de la cinematografia, convenia una major capacitat d'enregistrament. Així es poden estudiar, per exemple, els remolins d'aire produïts per una hèlix d'avió.

La dificultat no consistia en res més que en la suficient illuminació del film verge, capaç d'impressionar-se en tan poc temps. Vençuda aquesta dificultat, tres japonesos, Sahura, Sato i Kamei, construïren en 1929 una *camera* capaç de pendre 500 imatges en 1/40 de segon, és a dir 20,000 clixés per segon. Però encara no n'han tingut prou, i recentment, a Nova York i a Wiesbaden, han exposat pellícules de moviments ultra-ràpids, com el de les ondes sonores o una bala de carrabina, preses amb un aparell capaç d'impressionar 60,000 imatges per segon.

I tot just fa un segle de la invenció de la fotografia, i cinquanta anys del truc del *disc foradat* de Marcy per fixar en una placa les fases del vol de l'alosa!

La paraula artificial

Diuen que un jove tècnic del film sonor, empleat en una societat productora a Hollywood com a controlador de bandes de films sonors acabats, ha tingut la pensada d'estudiar els signes sonors sobre les pellícules i ha arribat així a constituir un alfabet gràfic dels sons que permet d'escriure en sonoritat les paraules i reproduir-les després mitjançant un aparell apropiat. Per dir-ho breument, ha inventat la realització artificial de la paraula sense utilitzar el previ enregistrament sonor.

Aquesta invenció encara no està a punt en tots els seus detalls que la facin capaç d'ésser utilitzada tot seguit, però és fàcil veure les possibilitats que ofereix. Avui, per exemple, fent servir aquest alfabet gràfic sonor, els autors podran escriure els seus arguments d'una manera «parlant» i en els assaigs de films parlats, el manuscrit serà substituït per una mena de «manuscrit ressonant».

Art, Bellesa, Emoció

són els tres components de

Una lluita de l'home entre els elements i un grandiós triomf de l'alpinisme

Producció G. W. Pabst

Programa GAUMONT

Vegi-la en FANTASIO

L'ANECDOTA CINEMATOGRÁFICA

La "star" i el príncep

Recordeu la primera aparició de Jeannette Mac Donald? Nasqué com Venus: alta, bella i ben formada. En el quadro de Botticelli, la deessa és una perla eixint de la petxina. En el film de Lubitsch, l'estoig de Jeannette era un llit regi, curull de sedes i de blondes. Des d'aquella *Parada de l'amor,* que revolucionà el nostre públic, en el cel cinematogràfic l'estel de Jeannette Mac Donald brilla amb una puresa i una força igual a la dels seus aguts meravellosos.

Jeannette Mac Donald

A inicis de l'any passat, tenia lloc a Itàlia, en el temple d'Assís, un matrimoni principesc. Si bé l'acte no fou rodejat d'aquella pompa que en la pellícula esmentada acompanya una cerimònia semblant, no hi mancaren a Assís els repicaments de campanes, les multituds entusiastes i les aclamacions feixistes. I com sigui que al públic actual li repugnen les aliances matrimonials inspirades en la pura conveniència, cuitaren les cancelleries a empurpurinar les noces amb la pols dorada de la llegenda: Humbert, el príncep hereu d'Itàlia, i Maria-José, la princesa belga, representaven ara el darrer capítol d'una narració sentimental, l'inici de la qual calia cercar-lo en les encisadores vores dels llacs suïssos, quan els dos joves amb prou feines tenien quinze anys... Com en el film de Chevalier i Jeannette Mac Donald, l'amor triomfava de les raons estatals i de les possibles conveniències diplomàtiques.

Vetací com les dues històries, la real i la cinematogràfica, convergiren en un tros de carretera belga. Entre Bruges i Ostende, a tocar el poblet de Westkerke, un automòbil patinava en ple viratge i anava a projectar-se contra un arbre. Els seus dos ocupants — un home i una dona —, restaven inanimats damunt l'asfalt de la ruta.

Els veïns d'aquell lloc que acudiren els primers a llur auxili, quedaren de seguida admirats de l'extraordinària bellesa de la dona, visible malgrat les ferides que sagnaven en la seva cara. El seu estat era tan desesperat, que el rector de Weskerke li administrà els sants sagraments, auxilis que refusà el seu company d'accident, el qual tenia una cama i un braç fracturats.

L'home es negà en absolut a donar el seu nom i el de la seva companya. Instal·lat que fou a l'Hospital de Sant Josep, a Bruges, demostrà un afany extraordinari a deixar la terra belga i a tornar-se'n al seu país, Itàlia. A aquest objecte posà en joc influències altíssimes: l'ambaixador d'Itàlia a Brusselles i M. Lippeus, ministre belga de Transports. El ferit es sortí amb la seva, i al cap de tres dies era recollit per un auto-ambulància que el conduí fins a un vagó especial el qual fou enganxat al ràpid Ostende-Basilea.

Mentrestant, la víctima femenina de l'accident continuava a l'hospital de Bruges, i per la vella ciutat belga començà a córrer un rumor sensacional: la bella hospitalitzada no era altra que Jeannette Mac Donald, la famosa actriu del cinema sonor. D'aquesta afirmació en responien els qui havien pogut veure-la de prop i havien reconegut els trets de l'heroïna de la *Parada de l'amor* en el rostre un xic desfigurat de la lesionada. I ell? Qui era ell? Algú insinuà que ell era el príncep hereu d'Itàlia en persona. Abonaren la insinuació les històries que corrien sobre les infidelitats matrimonials d'Humbert de Savoia... I, llegenda o realitat, la història sortí de Bruges, i anà a escampar-se per tot el món, recollida per les publicacions de *potins,* els setmanaris galants i fins pels diaris antifeixistes i republicans.

Naturalment que no ha tardat a sortir una contra-història, la qual, per a escampar-se, s'ha servit de la premsa lleial, defensora dels bons costums i respectuosa de les jerarquies. La pretesa identitat de les víctimes de Bruges ha estat qualificada de pur *canard.* Diuen que els seus veritables noms són Nardi Beltrani, financier talià, i la seva amiga Mlle. Lodigiami, maniquí d'una casa de modes, d'una extraordinària semblança amb Jeannette Mac Donald.

Però la versió oficial sembla que ha tingut ben poca fortuna. I és natural: en un film tan atraient, qui es resignarà a substituir els protagonistes magnífics que són un príncep de carn i ossos i una famosa *star* del cinema, per un vulgar financier i una qualsevol maniquí de modes? La història, doncs, corre i correrà. Ella és molt 1931 i té tots els elements que es necessiten per plaure. A més, el seu desmentiment provat i categòric s'ha fet un xic difícil. Els periodistes americans han cuitat a visitar a Miss Mac Donald. Han pogut constatar com la bella neboda del primer ministre anglès no està pas gens desfigurada. La cirurgia estètica, però, es troba en una època de grans avenços.

A més a més — i aquí està el nus de la qüestió —, Miss Mac Donald ha refusat tota mena de declaració, i de la seva boca no ha eixit pas el desmentiment de l'aventura galant. Nosaltres trobem que obra molt santament. Que desmenti, si vol, el príncep de Piamont. L'actriu no té pas cap obligació de vetllar pel prestigi de les cases regnants. I sobretot, no pot menysprear-se així com així una campanya de publicitat tan sorollosa i gratuita, amb un príncep hereu per *partenaire.*

A. A.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

AQUESTA SETMANA AL TÍVOLI

TEMPESTAD

Film dels "Artistes Associats"

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS DISCOS

El Palau de Pedralbes

No m'havia interessat mai veure el Palau reial de Pedralbes. Les col·leccions de postals, amb nombroses vistes dels jardins i de les habitacions del Palau, no m'havien fet venir la temptació de veure la residència que havia estat oferta a Alfons XIII. Havia deixat passar moltes invitacions i els concursos de roses perquè una cosa és considerar-se com un barceloní badoc i una altra un pagès badoc. En altre temps, pas-

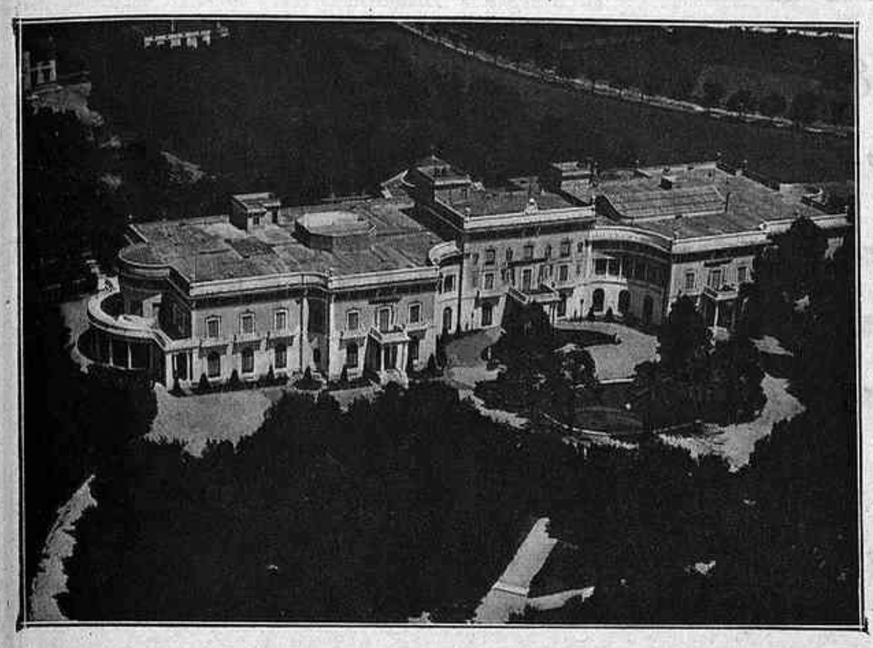

Vista aèria del Palau de Pedralbes

sar la porta d'aquella casa era quasi un acte de complicitat i, de més a més, us exposàveu a barrejar-vos amb gent indesitjable i ridícula.

Un cop cedit el Palau a la ciutat, vaig cuitar a pendre'n possessió com a ciutadà, tot i sabent que la necessitat de fer l inventari obligava a tenir la casa tancada i a deixar circular només pels jardins. No obstant, des de la porta vaig anar de dret a l'edifici. Ja m'ho esperava, ja ho sabia, però, francament, la meva imaginació havia pecat per excés. En matèria de palaus i edificis públics no es pot arribar a un nivell més baix. Qualsevol dels grups escolars nous de Barcelona és més sumptuós i més regi que el Palau reial de Pedralbes. I sobretot, qualsevol d'aquests edificis és d'un estil més noble. Arquitectònicament, el Palau de Pedralbes és tan adotzenat que no és estrany que Alfons XIII, que estava acostumat a viure en palaus de debò, digués, quan el va veure: «¡Bonita casa de campo! Parece un garaje.»

Diuen els experts que amb el que es va gastar fent i desfent en temps de la Dictadura, i abans, s'hauria pogut construir una casa de pedra picada. I ara tot això tindríem. El fet és que el Palau on vivia el rei d'Espanya quan venia a Barcelona estava a una escala molt inferior al penatxo de la monarquia espanyola, per la senzilla raó que estava a l'escala de la pobra aristocràcia de Barcelona. Per a tenir una idea del mal gust d'aquests «aristòcrates» barcelonins que el príncep de Yussupov considerava com una de les curiositats més grotesques d'Europa, cal només passar la porta dels jardins del Palau de Pedralbes. La porta és d'un material vil i innoble. Els jardins no tenen cap to, cap prestigi, gens d'imaginació, ni una gota de poesia. Les graonades, i si no recordo malament els bancs, són de marbre, però tot és esquifit i pobríssim, i la decoració és d'un neoclàssic de torreta, animat amb la tradicional fulla d'acant per distreure la vista. La façana de l'edifici i la plaça us donen la impressió que aneu a entrar a un balneari o a una clínica. Les columnes que sostenen el pòrtic són del guix més autèntic: en pengen pallofes de pintura més llargues que els pellancs d'escorça que deixa caure un gran eucalipte que hi ha un xic més avall. Fa l'efecte que aquella casa va ésser feta a posta per a poder-hi anar fent obres tota la vida.

Hi ha recons de jardí sense urbanització. Cap a ponent hi ha un barranc ple d'escombraries. A la banda esquerra de l'edifici hi ha una caseta, que fa l'efecte d'ésser destinada al conservador del palau, voltada d'un terreny urbanitzat d'una manera molt sumària. Tot el luxe es concentra al voltant de l'ala de ponent. Allà hi ha el jardinet de les senyores, decorat amb testos amb plantes vulgars i presidit per quatre estàtues en marbre, copiades de l'antic, dos déus i dues deesses, dos magnífics mascles, dues superbes femelles, que eren molt admirades pel poble sobirà que havia pres possessió del palau.

Seria injust no fer constar que al mig dels jardins hi ha un safareig sense poesia i ple de mosquits. També seria de gent mal agraïda no parlar del colomar de marbre, molt ridiculet, gran com un bufet i coronat amb un frontó igual que un armari mirall de l'any seixanta.

Si es pogués dir: «a cavall donat no li miris el dentat!» Però és que aquest regalet que el Govern ha fet a la ciutat no passa d'ésser una restitució, perquè tota l'«aristocràcia» de Barcelona no va poder pagar un palau al seu rei i va tolerar que pagués la Pubilla.

¿Què en farem d'aquesta casa i d'aquests jardins? Es inútil pensar a instal·lar un museu o un grup escolar en un barri desert. L'indret, destinat a l'expansió de la ciutat, tampoc no és adequat per a ésser convertit en una escola d'anormals, per l'estil de la de Vallvidrera. Entre les institucions culturals, la que hi escauria més potser seria una residència d'estudiants. Difícilment crearem una residència millor. A hores d'ara, les nostres institucions públiques no poden permetre's el luxe d'adquirir un terreny com aquest, que probablement té tres o quatre hectàrees, i on hi ha un bosquet de pins i uns quants arbres vells.

¿I si el convertíssim en una residència del president de la Generalitat de Catalunya? Es clar que hi hauríem de fer obres, començant per la porta del jardí i per la façana de la casa, que són d'un estil i uns materials massa pobres. Potser seria un obstacle insuperable l'objecció que el Palau és propietat de l'Ajuntament. Però, tard o d'hora haurem de construir una residència presidencial. No obstant, a hores d'ara, entre una residència presidencial i una residència d'estudiants, potser és una necessitat més urgent fundar una residència d'estudiants.

M. B.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Emblemes i al·legories

El canvi de règim en el govern d'un poble implica també canvi radical en l'emblematisme patriòtic, polític, militar, administratiu i la resta. Cal posar molta atenció en la creació de nous símbols, emblemes, allegories, insígnies, etc., perquè un petit oblit, una relliscada, una barroeria que de moment poden passar inadvertits, vindrà dia que es posaran de manifest detonantment i castigaran amb el ridícul o l'antipatia els organismes estatals que hagin admès aquells senyals esguerrats. De vegades aquests ridícul o desafecte poden arribar a ésser universals: la moneda, els segells de correu de composició mal concebuda o de dibuix defectuós, es troben, per exemple, en aquest cas.

Per això ens sembla encertat que el Cercle Artístic, la primera entitat artística de Catalunya, es preocupi de proveir dignament aquestes necessitats i que a tal fi s'adreci al govern català bo i fent-li present com és de delicada l'elaboració del quantiós emblematisme requerit per un estat debutant.

Es de remarcar que, com més simples són els emblemes, més perill hi ha de crear-los ineficients per a un sempre més. I diem aquest fatal «sempre més» perquè també a una major simplicitat d'aquestes coses sol correspondre una perennitat més necessària. Res de més simple, aparentment, que els colors de la bandera; res no hi ha, també, de tan compromès com l'elecció i combinació d'aquests colors, ço que ja es troba explanat en un article recentment publicat en aquestes pàgines. Una bandera nacional mal assortida de colors és com un gep en l'ànima de la nació; un estigma i una malastrugança que el poble defectuosament abanderat mai més no es llevarà del damunt.

Després de la composició de la bandera seran nombrosos els problemes que suscitaran els altres sentiments patriòtics i els serveis públics de la nació. Si el govern debutant és una República, el primer problema emblematista que se li presentarà amb caràcter de gravetat, després del problema de la bandera, serà el de plasmar la figura de la República. Les repúbliques que precediren la nostra imitaren la solució francesa de representar una matrona romana cofiada amb la barretina frígia: solució que un dia pogué semblar encertada, però que avui ens apareix incompatible amb el realisme i la serietat del pensament difusos del nostre temps. Aquells bustos, estàtues, relleus i pintures que ens representen la República en la forma d'una senyorassa de trenta anys, grassona i abillada amb túnica o pentinador blanc, ens donen la imatge de tal o tal altra dama coneguda nostra vestida com en saltar del llit o com en eixir del bany, endreçada i polida després del desendreç... Res de més enutjós que l'adoració o veneració d'un fetitx tan banal — banal des del punt de vista nacional, banal fins a vorejar la carrincloneria. La imatge antropomòrfica de la República (una cosa tan abstracta representada de faisó tan casolanament concreta) mai no inspirarà respecte. D'altra banda totes aquestes representacions tradicionals de la República s'assemblen com una gota d'aigua a una gota de rosada. Hom no sap si ret homenatge a la República Francesa o a la Grega; no podeu dir si venereu la imatge de la República Portuguesa o la de la República Argentina: totes tenen les mateixes anques i els mateixos pits temptadors sota els plecs d'una mateixa túnica, d'un idèntic *saut-de-lit*.

Al nostre modest entendre la República hauria de prescindir de tot emblematisme antropomòrfic, no solament per les raons susdites, sinó per tal d'evitar de caure en una grollera idolatria pagànica; sobretot perquè tota mena de fetitxisme és repulsiu i rebaixador de la dignitat humana. Es podria substituir la iconografia de la República per l'emblema de la Justícia, amb exclusió de la imatge femenina de la Justícia: l'espasa i les balances seria una composició simbòlica suficient i prou eloqüentment evocadora de totes les valors morals que enclou el concepte de Justícia. Ens plauria més, per exemple, de fer jurament davant d'aquest emblema que davant del mateix amb afegidura de la ilustre dama Donya Justícia. Les monedes, el paper moneda, el paper timbrat, ens serien més respectables i ens imposarien més amb l'estampació d'aquell o d'altres simples emblemes no antropomòrfics que amb l'estampació del retrat d'aquella senyora que es fa dir sí senyor. La República Irlandesa ho ha fet així en l'encunyació de moneda i en altres signes polítics i administratius de la nació, i no solament s'hi ha trobat bé, sinó que aconseguí l'aprovació entusiàstica de tot el món. L'emblematisme estatal cada dia devé més iconoclasta. Les imatges de l'home i de la dona no convenen a aquest emblematisme si és que pretenen simbolitzar; solament són acceptables quan, ben lluny d'una voluntat d'abstracció i de transcendentalisme, no pretenen altra cosa que representar ben concretament un home o una dona: el manyà, la filadora, el soldat..., etc.

JOAN SACS

CEPILLERIA MODERNA
raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

CONFERENTIA CLUB

Madame Dussane

Sebastià Gasch, espectador de la conferència de Madame Dussane, escriuria probablement: dicció × gest = conferència.

* * *

Madame Dussane, que és una veritable dona de teatre, amb la cabellera típica de les dones de teatre — aquella cabellera que

Madame Dussane

s'emmotlla amb tot i que tot i els rínxols hom l'esguarda recollida dins una xarxa finíssima de fils de seda —, aparegué damunt la tarima del gran saló de festes del Ritz com una flama verda. Una flama crepitant tota la durada de la conferència...

Grandiloqüent, la seva veu enèrgica en certs moments culminants ens penetrava com un glavi i en sentíem la descàrrega en el plexe solar.

No obstant, a voltes les seves paraules semblaven portar un vellut tot al voltant i hom les suposava eixides del cor d'una flor de pètals mig closos.

Madame Dussane aconseguí meravellar totes les senyores que assistiren a l'acte i quasi tot els senyors. Cal dir que l'admirable actriu s'adreçà preferentment al sector femení, que és per qui es feia la festa.

La conferenciant, naturalment, no és cap nena... però il·lumina el seu esguard dins l'ombra blava que s'estén sota el circumflex de les celles d'una manera tan satisfactòria, que hom diria que fa corredisses incessants sobre l'herbei de la més tendra joventut.

Es rossa. La faç breu i agradable, decorada amb un nas més aviat complicat i de difícil descripció, s'avença sobre el públic en un continuat desig d'ofrena, i això fa que no arribi mai a manifestar-se un plec possible en el sotabarba, nexe del seu coll prim, llarg, d'una blancor de marbre que sosté un objecte preciós.

El seu mentó, doncs, tenint en compte l'avenç constant de la seva faç que talla les aigües de la conferència, feia pensar en la quilla d'un vaixell travessant una mar rinxolada.

Situada davant un teló de fons de color magenta, la seva *toilette* d'un verd mineral prenia un relleu digne d'esmentar-se — les dames ho remarcaren tot seguit — i sense pruïja de deformació podem afirmar que en certs moments — potser en part degut a la llargada de les seves faldilles — hom la veia iniciar un moviment ascensional màgic, com si no toqués de peus a terra...

Generalment això esdevenia en aquells instants en què l'afortunada evocadora de *Musset et les comédiennes* s'enfilava de puntetes — els peus essent invisibles — per tal d'abastar un objecte arrenglerat en el prestatge on es guarden els efectes patètics...

Eren els moments de xiscle metàl·lic, quan la veu semblava eixir d'un peix de vidre transparent.

Però no prolongava pas excessivament la performança i més aviat com l'agulla inquieta — el *tempo indicator* de les pianoles — descrivia una gràfica que troba un paral·lel exacte en les arestes i avencs dels diagrames de les cotitzacions bursàtils.

Madame Dussane és una dona sensible, espiritual... Jo la imagino reaccionant d'una manera quasi musical amb la seva veu tan matisada, al més lleuger contacte amb la bellesa i vibrant tota ella com una raqueta de tennis...

Si les llums del gran saló del Ritz ho haguessin permès, és a dir, amb una absència total d'il·luminació — sempre aquesta il·luminació excessiva —, hom hauria pogut veure eixir dels llavis de Madame Dussane, mentre parlava, un rastre de llum intermitent com els tròleis dels trams en la nit... que ve a ésser com un *trèmolo* musical prolongat com un nocturn de Thalberg.

Després d'un gran silenci perfectament dosificat, la seva veu de violoncel — no pas de violí, so antidigestiu —, alentida, anava guanyant en força i velocitat d'una manera tan progressiva i tan viva, que aviat les paraules semblaven projectades dins de tubs termomètrics amb el ritme accelerat dels anuncis lluminosos.

Madame Dussane té una *reprise* veritablement fantàstica i imposant... I per damunt de tot, aquesta gran actriu deixa en el seu auditori el record viu, palpitant, tràgic, de les seves mans divines, cada mà amb els dits autònoms, cada un d'ells amb expressió pròpia...

Mans de dona, lleus i incisives, com ales de l'ocell del paradís, que ratllen l'aire de les sales d'espectacle amb els reflexes dels espills incrustats en els palmells i que separen únicament amb llur presència les altes herbes que poblen aquestes selves de tan difícil pas que són les conferències...

CARLES SINDREU I PONS

DISCOS

No havent rebut en temps oportú l'acostumada crítica de discos del nostre company J. G., ens veiem obligats, molt contra la nostra voluntat, a no omplir aquesta secció en el número present.

Esperem que els nostres lectors sabran excusar-nos.

—Els mobles no fan la felicitat, però els de can Badrinas ajuden a consolidar-la.

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors
Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

Vda. de Josep Ribas
MOBLES I DECORACIÓ
CASA FUNDADA L'ANY 1850
Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel'lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.er, 2.a - Tel. 16606 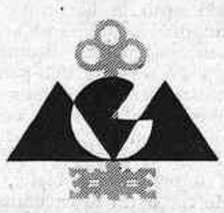 **Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er: MADRID**

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

COMPOSICIO:
Sucre, llet, b., 5 ctgs.; extracte regalèssia, 5 ctgs.; extracte diacodi, 2 milg., extracte medul'la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentoanissat, quantitat suficient per a una pastilla.

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'**Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

A L'ANTIGA GRECIA
—Què fas, Diògenes?
—Canvio de casa.
(*Das interessante Blatt*, Viena)

Dia de caritat a Chicago
(*The Humorist*, Londres)

Anuncieu a MIRADOR

—I per què no t'hi vols casar?
—Què vols que et digui? Fa cara de vidu.
(*Il Travasso delle Idee*, Roma)

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10016
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura.—Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal.—Models moderns
Cotilles Ortopèdiques
per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena
Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.°* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

vel preu fixat de **2'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*.....
Signatura

El Sr. Tal, la dona del qual s'ha suïcidat.—Deu mètres cúbics de gas! Sempre tan malgastadora!
(*Le Rire*, París)

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"
BARCELONA
Mallorca, 232
Telèfon 73015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 °/o DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45 -- Barcelona

(c) Ministerio de Cultura 2006